

Täysistunto

Tiistai 28.2.2017 klo 14.02—15.45

Täysistunto alkoi klo 14.02. Täysistunto päättyi klo 15.45.

Puhetta johti ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (14.02—15.45).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. U-asiat

Valtioneuvosto on 23.2.2017 toimittanut eduskunnalle Euroopan unionin asiat U 20—22/2017 vp, ja puhemies on lähettänyt ne käsiteltäviksi suureen valiokuntaan, jolle asiasta U 20 ulkoasiainvaliokunnan, asiasta U 21 hallintovaliokunnan ja asiasta U 22 sosiaali- ja terveysvaliokunnan on annettava lausunto.

2.2. Kertomukset

Eduskunnalle on annettu Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan kertomus Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen toiminnasta vuonna 2016 (K 5/2017 vp).

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kaivoslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 10/2017 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Keskustelu

14.04 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nykyisen kaivoslain kokonaisuudistus toteutettiin perusteellisen valmistelun jälkeen 2011. Lain keskeisenä tavoitteena on kaivostoiminnan ja malminetsinnän edellytysten turvaaminen kestävän kehityksen periaatteitten mukaisesti. Laissa on huomioitu kansalaisvaikutta-

Pöytäkirja PTK 14/2017 vp

mista koskevat vaatimukset, kuntien vaikutusmahdollisuudet ja oikeusturvan toteutuminen. Saatu kokemus on kuitenkin osoittanut jotkin lupamenettelyt ylimitoitetuiksi ja tarpeettoman raskaiksi.

Esityksen keskeiset muutokset koskevat kaivosturvallisuushupaa, malminetsintälupaa ja tarvittavien selvitysten ajoitusta. Esityksellä ei kuitenkaan olla muuttamassa lupa-arvioinnin sisältöä tai hakemuksen sisällöllisiä vaatimuksia. Kaivosturvallisuushuvan tarve on ilmeinen uutta kaivosta luvitettaessa. Jos toimivaan kaivokseen tarvitaan lisäaluetta, ei alueen käyttötarkoitus välttämättä aiheuta uuden kaivosturvallisuushupamenettelyn tarvetta. Kaivosturvallisuushuvan tarve voitaisiin siis tapauskohtaisesti arvioida kaivoslupaa myönnettäessä. Kaivosturvallisuushupamenettelyn osalta lakia esitetään muutettavaksi myös siten, että kaivosviranomaisen pyytäisi tarpeelliset lausunnot toimialallaan yleistä etua valvovilta viranomaisilta, eli laissa ei lueteltaisi lausujatahoja. Tällä vältettäisiin turhat lausuntopyynnöt, jotka rasittavat viranomaisia, ja laki olisi joustava ajatellen valtionhallinnon ja viranomaiskentän tulevia muutoksia.

Malminetsintäluvan luopumishakemuksen menettely on nykyisessä laissa vastaava menettely kuin uuden malminetsintäluvan anominen. Esitämme luopumismenettelyn muuttamista ilmoitusmenettelyksi. Tämä selkeyttäisi juridisesti ajankohtaa, jolloin luopuminen tulee voimaan. Luopumisilmoituksen käsittelystä ei tehtäisi kuulemistä, millä olisi vaikutusta yritykselle aiheutuviin kustannuksiin sekä viranomaisten työtaakkaan. Ilmoitusmenettelyyn siirtyminen ei muuttaisi luvanhaltijan vastuuta korvata aiheutetut vahingot ja haitat. Luvan raukeamisesta tehtäisiin edelleenkin kaivosviranomaisessa valituskelpoinen viranomaispäätös ja siitä tiedotettaisiin asianmukaisesti.

Vaadittavien selvitysten osalta lakimuutos toisi mahdollisuuden toimittaa hakemukseen liittyvä Natura 2000 -arviointi tai yva-selostus myöhemmin täydennykseksi. Dokumentit tulisi toimittaa kuitenkin ennen hakemuksen kuulemismenettelyä. Tämä parantaisi näiden dokumenttien laatua ja kattavuutta ja edistäisi ympäristövaikutusten huomiointia hanke-suunnittelussa.

Muutoksilla ei ole vaikutusta toimintaan, toiminnan ympäristövaikutuksiin, eikä esityksellä heikennetä asianomaisten vaikuttamismahdollisuuksia tai osallistumista hankkeiden lupamenettelyihin. Esityksessä on tehty yksi yhdestä -arviointi eli arvioitu yrityksille koituvia säästöjä hallinnollisen taakan keventyessä. Esitetyillä muutoksilla puretaan yrityksiin kohdistuvaa sääntelytaakkaa. Muutosten merkitys on pk-yrityksille suhteessa merkittävämpi kuin suuremmille toimijoille. Muutoksilla vähennetään myös viranomaisten työtaakkaa: resursseja uudelleenkohdistamalla voidaan kehittää ja parantaa viranomaispalveluja. Se on varmasti meidän kaikkien yhteinen tahtotila.

14.08 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä ja myöskin seuraavassa esityksessä listalla on kyse myöskin normien sujuvoittamisesta kaiken muun ohella. Tässä jo aikaisemmin kullanhuhdonnan byrokratiaa purettiin aivan oikein. Tässä on kysymys siitä, että kaivoslakia uudistetaan nyt toisessa osassa ja sujuvoitetaan malminetsintää ja kaivostoimintaa tarpeettomalta byrokratialta silti lain oleellista sisältöä muuttamatta. Normien sujuvoittaminen ja byrokratian purkaminen — siitä on aina puhuttu, viime vaalikaudellakin paljon, mutta ei syntynyt tuloksia. Nyt me näemme, että jo 300 normia on purettu tai sujuvoitettu, ja tämä tie nyt jatkuu. Se on konkreettista työtä, mitä ministeri Lintilä ja hänen edeltäjänsä ovat tässä tekemässä, ja annan täyden tunnustuksen.

Pöytäkirja PTK 14/2017 vp

14.09 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! On hyvä asia, jos menettelyjä sujuvoitetaan, mutta on toisaalta oltava sitten hyvin tarkkana, ettei heitetä lasta pesuveden mukana. Otan esille kaksi asiaa tästä hallituksen esityksestä.

121 §:ssä, johon ministeri Lintiläkin viittasi, annetaan kaivosviranomaiselle harkintavaltaa, edellyttäkö kaivoksen laajentaminen uutta kaivosturvallisuuslupaa tai voimassa olevan luvan tarkentamista. Jotta tästä seuraisi todellisuutta, joka kunnioittaa oikeusvaltion periaatteita, laissa pitäisi kuitenkin määritellä ehdot, millä ehdoin tätä harkintaa voidaan suorittaa, koska kaivosten laajennukset saattavat olla suuriakin. Mielestäni sen ei pitäisi olla pelkästään viranomaisen yksilöllisen harkinnan varassa.

Toinen asia, josta kansalaispalautteessa itselleni on esitetty huolta, on tämä, että Natura 2000- ja yva-selvitykset voisi palauttaa vasta lupahakemuksen jälkeen mutta ennen luvan myöntämistä. On mielestäni varmistettava se, että ne, jotka haluavat tehdä muistutuksia, saavat kuitenkin tarvittavat tiedot ajoissa, jotta ei kävisi niin, että siinä vaiheessa, kun lupahakemukseen ei voi enää tehdä muistutuksia, tulisi tätä tietoa Natura 2000- ja yva-selvityksistä ja näin ollen se tieto jäisi kansalaisilta käyttämättä, kun he yrittävät siihen hankkeeseen vaikuttaa.

14.11 Markus Mustajärvi vas: Arvoisa puhemies! Edellisen kerran, kun kaivoslakia uudistettiin oikein reilummin, vasemmistoliitolla oli siihen liittyen rinnakkaislakialoite. Kylähän tätä kaivostoimintaa, malmin etsintää, malmioitten hyödyntämistä pitää ajatella nimenomaan pitkänä prosessina siitä hetkestä, kun se lähtee liikkeelle, siihen asti, kun kaikki jälkityöt on hoidettu. Ja jos ajatellaan, mitä kunnalle näistä lupaprosesseista aiheutuvia töitä on, niin siellä on asiakirjojen näytteillä pitäminen, kaavalliset tarkastukset, kunnan lausuntojen valmistelu, päätösten perustelu ja itse päätöksenteko. Ja kunnassa voi olla liikkeellä useita malminetsintälupahakemuksia ja myöskin yva-prosesseja. Kuitenkaan lainsäädännössä ei ole määrätty mitään korvausta kunnille maksettavaksi näistä kaikista töistä. Totta kai kunta saa omansa työntekijöitten verojen maksusta, mutta näistä asioista ei makseta mitään. Siinä kohtaa me esitimme kyllä, että sekä malmin etsinnästä että louhinnasta myöskin kaivoksen sijaintikunnalle pitäisi maksaa korvausta kaikesta siitä työstä, mitä se on tehnyt, jotta asianmukaisesti kaivos voitaisiin avata. Kyllä minä olen myöskin näitä lupaprosesseja eteenpäin vievien viranomaisten suusta kuullut, että jopa kansainväliset kaivosfirmat ihmettelevät sitä, että Suomessa ei tällaista kaivosveroa ole olemassa, ja kuitenkin me kaikki tiedämme sen, että ne maaperän rikkaudet voidaan hyödyntää vain yhden kerran.

14.13 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Ilahdun tässä, että olen edellisen puhujan kanssa hyvinkin paljon samoilla linjoilla. Jätin viime viikolla kirjallisen kysymyksenkin tästä aiheesta, nimenomaan kaivosverosta, juuri siitä, että aika harvat maat sallivat näin helpon hyödyntämisen ilman selkeitä korvauksia. Löysinkin tästä sitten vuodelta 2012 kansanedustajan kysymyksen, ja silloin valtiovarainministeri Urpilainen vastasi, että tätä selvitetään mahdollisia jatkotoimia varten valtiovarainministeriössä ja kartoitetaan asiaa ja etsitään alustavia veromalleja. Tällaista ei kuitenkaan ole nyt näkynyt. Olisinkin kysynyt ministeriltä, onko teillä tiedossa, miten asia etenee. Tämä on näköjään sinne hautautunut, vaikka valtiovarainministeri Urpilainen näin silloin kertoi vastauksessaan.

Ja toinen on tämä edustaja Mustajärven esille tuoma ongelma kunnissa. Siellä on hyvin paljon myös pölyä, melua, omaisuuden arvonalennusta. Kunnille tosiaan tulee lupamak-

Pöytäkirja PTK 14/2017 vp

sut, ja siinäpä se sitten on — ja tietysti työllistäminen. Kaikki muut haitat ja rasitteet, kuten infran rakentaminen ja turvallisuuden miettiminen, jäävät kuntaan. Itsekin olen meidän kiinteistötoimen kanssa jutellut, ja on toivottu, että joitakin korvauksia saataisiin.

Ymmärrän, että normeja sujuvoitetaan ja työtä halutaan tehdä, mutta ne pitää tehdä tasapainossa siten, että myös kuntaan ja valtiolle tulee niistä riittävät korvaukset. Näissä on kuitenkin myös ympäristöllisiä kysymyksiä, jotka tulee huomioida, ja asukkaiden asumisviihtyvyys.

Siis summa summarun: onko näitä korvauksia mietitty, vai onko se vain aina puheen helinää?

14.15 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Mitä tulee kaivosveroon, niin siinä mielessä se tietysti olisi hyvä asia, että tiedämme lukuisia tapauksia, joissa kaivokset eivät ole pystyneet selvittämään sitten lopullista tilaa. Kun kaivostoiminta on lopetettu, siellä on myyty yrityksiä edelleen ja varsinaisilla omistajilla ei rahaa sitten asioitten kuntoon laittamiseen ole ollut ja näin valtio siitä joutuu huolehtimaan. Mutta sinänsä verotulojahan myöskin kuntaan tulee toki valtionosuuksina ja kiinteistöverotuloina, ettei tämä kunnille hyödytöntä ole. Luulenpa, että lähes joka ainut kunta Suomessa olisi riemusta kiljuen ottamassa kaivoshanketta omaan kotipitäjäänsä.

Mutta mitä tulee tähän normienpurkuehdotukseen, minusta on erittäin hyvä asia, että näitä kautta linjan kaikissa ministeriöissä viedään eteenpäin. Tässäkin norminpurussa on laskettu 95 000 euron arvosta vuosisäästöä yrityksiin kohdistuvassa sääntelytaakassa vuositasolla, mutta tämä turha työ on rasittanut myös viranomaisia, ja nyt siellä taholla voidaan keskittyä tuottavampiin ja järkevämpiin toimiin, esimerkiksi ympäristön tilan tarkkailuun ja siihen, että myös ennakkotarkistukset olisivat sitä luokkaa, ettei Talvivaaran kaltaisia ilmiöitä jatkossa enää tulisi.

On hienoa, että vuosittaisten kaivoskarttojen toimittamisvelvollisuus poistuu ja Natura-tilanne ei heikkene. Vaikka selostuksen toimittamisajankohta joustavoitetaan, niin ympäristönsuojelun taso tässäkin tilanteessa ei heikkene.

14.17 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa puhemies! On tärkeää muistaa, kun keskustellaan kaivoksista, että vaikka viime vuosina onkin ehkä ollut negatiivisempia esityksiä julkisuudessa, niin silti Suomessa toimii kymmeniä varsin tuottavia ja hyvin asiansa hoitavia kaivoksia ja niille seuduille varsin tärkeitä elinkeinotoimijoita. Toki lainsäädännön täytyy olla tiukka ja korkeatasoinen ja ympäristönormien oltava aina kärkeä.

On hyvä muistaa, että tässä esityksessä, kuten täällä on jo mainittu, nyt ei ympäristövaikutuksiin tai lupa-arviointeihinkaan puututa vaan koetetaan enemmänkin sitten sitä sujuvoittamista saada sinne normibyrokratian purun tasolle: kaivoskarttakysymyksiin, kaivos-turvallisuusasiaan tai ilmoitusmenettelyihin, miten vaikkapa malminetsintäluvat raukeavat.

On kuitenkin selvä asia, että me olemme samankaltaisella mineraalivähykkeellä naapurimaidemme kanssa, erityisesti Ruotsi on meille tärkeä kilpakumppani. Kuinka ministeri nyt ajattelee: riittääkö tämä sujuvoittaminen saamaan meitä samalle viivalle Ruotsin kanssa? Siellä on huomattavasti nopeammin saatu kaivoshankkeita liikkeelle.

Ehkäpä tähän kaivosverokeskusteluun: Muutama vuosi sitten puhuttiin myös rahaston merkityksestä. Onko tätä harkittu työ- ja elinkeinoministeriössä? Mutta varsinainen kysymys on siis siitä, riittääkö tämä saattamaan meidät samalle tasolle Ruotsin kanssa vai onko

Pöytäkirja PTK 14/2017 vp

olemassa joitakin muitakin suunnitelmia vielä, millä sitten myös sitä lupamenettelyä saataisiin nopeutettua.

14.18 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kaivoslain muuttaminen sinänsä on positiivinen asia ja on linjassa hallitusohjelman kanssa, eli byrokratiaa puretaan, turhia papereita vähennetään, mikä on erittäin tervetullut ilmiö. Kaivoslain kyseessä olleen nostan kuitenkin esille sen, että meillä on Suomessa semmoinen järjestelmä nyt, että, kuten kaikki tiedämme, kaivostoiminta on valtavan pääomavaltaista toimintaa. Eli tarvitaan suuri tukku rahaa ennen kuin pystyy yleensä edes tutkimuslupaa hakemaan ja sen jälkeen tutkimaan ja sitten mahdollisesti saamaan vielä kaivospiirin perustetuksi ja kaivostoiminnan aloitetuksi.

Tähän liittyy se ongelma, mikä minun mielestäni Suomen kansantalouden kannalta on jättäjäismäinen virhe, että kaikki suomalaiset isot kaivostoimijat ovat lopettaneet kaivostoiminnan. Muutamia pieniä junioriyhtiöitä toimii toki, ja Keminmaassa kaivos, joka louhii siihen viereiseen rosteriterästehtaaseen raaka-ainetta. Mutta iso kuva on se, että meillä Suomen kallioperä on äärimmäisen rikas, sisältää paljon malmeja, mutta kaikki se malmista tuleva hyöty liukuu ulkomaisten sijoittajien käsiin, esimerkkinä vaikka Sodankylän lähellä oleva Sakatin malmiesiintymä, jonka amerikkalainen Anglo American, yksi suurimpia kaivosyhtiöitä, on varannut itselleen, ja sehän on Natura-alueella. Kuten tiedämme, Suomessa on Natura-alueita, jotka perustettiin nimenomaan sellaisille alueille, joissa saataisi potentiaalisia esiintymiä löytyä. Tässä on esimerkki siitä, mihin se johtaa. No, sehän johtaa siihen, että kun on paljon tällaisia suojelualueita ja valtavan rikkaita esiintymiä, ainoastaan suurilla ja kansainvälisillä toimijoilla on mahdollisuus perustaa sinne kaivos ja lähteä sitä tutkimaan, hankkia sinne luvat, jotka maksavat maltaita, ja sen jälkeen saada sinne se toimintalupa. Se voi kestää vuosikymmeniä, mutta ainoastaan suurilla kaivosyhtiöillä on siihen varaa, suomalaisilla eri toimijoilla ei kenelläkään. Eli kaikki se kansantalouden lisäarvo, mikä malmista olisi saatavissa, valuu armotta... [Puhemies koputtaa] — Minä tulen puhujapöytäntöön.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Joo, edustaja voisi tulla jatkamaan, 2 minuuttia on kulunut umpeen.

Kiitoksia, arvoisa puhemies! — Suojelualueiden problematiikasta en jaksa olla puhumatta. Asia on nimittäin niin, että esimerkiksi Sakatin esiintymä on minusta aivan kansallinen häpeä. Valtavan rikas malmio, jonka reunaa, äärtä ja rajaa emme edes tänä päivänä tiedä. Aikanaan Outokumpu Osakeyhtiön löytämästä kaivosesiintymästä Rääkkylän Kivisalmesta kuparimalmipalanan geologisissa tutkimuksissa paikannettiin nykyisen Outokummun alueelle, ja sinne perustettiin kuparikaivos, joka on Suomen kansantalouden nostanut lamasta ylös silloin 1900-luvun alusta näihin päiviin. Outokumpu Osakeyhtiön arvo Suomen kansantaloudelle on asiantuntija-arvioiden mukaan vähintään 100 miljardia euroa nykyrahassa — vähintään. Se on paljon enemmän, kun siihen liittyy paljon innovaatioita, teknologiaa ja patentteja, jotka muuten edelleen ovat voimassa, muun muassa Outokumpu Osakeyhtiön perustama, keksimä ja kehittämä liekkisulatusmenetelmä.

Tätä innovaatiota ja tätä talouden moottoria me suomalaiset emme ole osanneet käyttää. Kuten Sakatissa teimme: annoimme sen koko valtavan esiintymän amerikkalaisille. Joku suojeluuntoilija sitten sanoi täällä, että sehän on Natura-alueella. Niinhän se on Natura-

Pöytäkirja PTK 14/2017 vp

alueella, mutta meillähän on EU-säännöt, joiden mukaan Natura-alue voidaan siirtää uuteen paikkaan, korvata toisella alueella ja alkaa louhia malmia, jos kansassa löytyy viisautta aloittaa kaivostoiminta uudestaan ja tehdä hyötyä Suomen kansakunnalle. Mutta nyt nämä annetaan amerikkalaisille ja ulkomaisille toimijoille, joilla on rahaa ja ennen kaikkea aikaa odottaa vaikka maailman tappiin. Ja jos sitten tutkimuslupa on tullut, niin niillähän on niin valtava juristiarmeija, että kansainvälisen oikeuden mukaan he pystyvät sitten kyllä odottamaan, ja jonain päivänä se aarre sieltä kaivetaan ylös ja se hyödyttää vain ylikansallisia sijoittajia, ei Suomen kansaa.

Joku puhui täällä kaivosverosta. Eikö olisi parempi jonain päivänä kuvitella asia toisin päin? Me kuvittelemme, että verottamalla ja rajoittamalla yritystoimintaa me luomme tälle kansakunnalle jotakin hyvää. En koskaan ole vielä keksinyt sitä, että jos veroja korotetaan, mitä hyötyä siitä kansakunnalle on. Byrokratia kasvaa ja menetykset kasvavat ja työn tekeminen vaikeutuu. Eikö meidän pitäisi aloittaa oma kaivostoiminta itse uudestaan, laittaa maan asioita kuntoon sitä kautta, että luomme uutta kasvua kansantaloudelle? Esimerkkinä meillä on lännessä: Ruotsissa LKAB toimii niin, että se omistaa malmit, louhii ne kansakunnan hyödyksi, ja mikä onkaan Ruotsin kansakunnan talouden tila tänä päivänä — erittäin hyvinvoiva, kasvava valtio. Siellä louhitaan muun muassa Jällivaarassa, Kiirunassa rautaa, ja se kaikki hyöty, mikä tulee, menee Ruotsin kansalle. Mutta meillä Suomessa kaikki naturoidaan, suojellaan ja tehdään niin vaikeaksi, että tavan suomalaiset yhtiöt eivät lähde siihen oravanpyörään juoksemaan, koska niillä ei ole varaa.

Toivon, että tähän problematiikkaan eduskunta joskus puuttuisi. Tiedän, että ministeri Lintilä on 95-prosenttisesti tästä asiasta samaa mieltä kanssani. Tiedän, että hallitusohjelma toki meitä sitoo, mutta jonain päivänä tälle kansakunnalle on ruvettava löytämään järkeä enemmän. Meidän on saatava tämän maaperän rikkaudet käytettyä hyödyksi.

Vanhan, korkeasti arvostamani geologin sanoihin päätän tämän puheenvuoron. Muutamassa seminaarissa, kun joku epäili, onko kaivostoiminta tärkeää, hän päätti puheenvuoronsa erinomaiseen fraasiin, joka on joka sana totta: "Se, mitä emme voi kasvattaa, se meidän on kaivettava. Se, mikä ei yhtiöittämällä tässä maailmassa kasva, on menevä maanpinnan alle ja kaivettava sieltä ylös." Näinhän se asia on, mutta sen kun me ymmärtäisimme. Niiltä, jotka puhuvat, että veroja kiristetään, perustetaan kaivosvero ja sitten ruvetaan elämään herroiksi, toivon, että tähän sanontaan sisältyisi hieman enemmän harkintaa, koska se lienee todistettu maailmassa, että veroja korottamalla ei ole kovin paljon mitään hyvää tässä maailmassa tehty.

14.25 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! En rupea väittämään, kuinka moni prosenttisesti ministeri Lintilä on kanssani samaa mieltä. On hyvä, että jossain on hyvät ohjurit ja niin edelleen, voidaan suunnata poliittisesti tätä keskustelua. Mielestäni on hyviä edellytyksiä ja hyvä tahtotila.

Olisin kuitenkin toivonut, että tässä yhteydessä, kun nyt puhutaan kaivosverosta tai jos-takin muusta, olisi pystytty tuomaan kaivostoimintaan jälkihoito huomattavasti keskeisemmin. Tällä hetkellä osa kaivostoimijoista sanoo, että laki edellyttää jälkihoitoon vähemmän rahaa kuin he ovat varanneet rahaa. Silloin tässä on selvä gäppi, kun meillä tässä omassa lainsäädännössä liittyen siihen, mitä kaivostoiminnan lopettamisen jälkeen tapahtuu kaivosalueella, varataan liian vähän rahaa.

Kaivostoiminta on erittäin pääomasidonnaista, edustaja Hoskosella oli erittäin hyvä näkemys tästä, että meidän pitää ottaa tämä omiin käsiin, (Hannu Hoskinen: Totta kai!) mut-

Pöytäkirja PTK 14/2017 vp

ta Suomessa, joka on tällä hetkellä edelleen rikkaampi kuin koskaan, ei semmoisia pääomia vain näytä olevan, että niin riskipitoiseen bisnekseen olisi halukkuutta sijoittaa. Jo ennen kuin nähdään, onko kyseessä malmio, kaivosyhtiöt varaavat kymmeniä miljoonia euroja siihen pelkkään tutkimiseen.

Nyt pitää nähdä metsä puilta. Me — varmasti täällä nykyiset hallituspuolueet, edellinen oppositio ja niin edelleen — olemme olleet ajamassa sitä, että Suomeen olisi pitänyt perustaa kaivosrahasto, mikä olisi ollut tie siihen, että Suomi Oy olisi ollut mahdollinen kaivostoiminnan käynnistäjä. Tätä kuitenkin ei edellisessä hallituksessa eikä tässä hallituksessa ole pystytty edistämään. Uskoisin, että tätä kautta tämä erittäin riskipitoinen liiketoiminta ja erittäin isoilla kustannuksilla jo etsinnässä oleva toiminta olisi voitu saada ehkä lähemmäksi kansaa. Onko se kaivosvero sitten ratkaisu, en tiedä, mutta edustaja Mustajärvi ja edustaja Meri toivat kyllä hyviä asioita ja argumentteja esille koskien kuntien omia mahdollisuuksia. Me rakennamme kunnissa infraa kaivoksille. Se infran rakentaminen, koulujen perustaminen ja niin edelleen on kuntien kontolla, ja siinä mielessä kaivosyhtiöiltä pitäisi ehkä enemmän edellyttää sitä, että tämä perusinfran kustantaminen ei olisi kunnille niin raskasta vaan että kaivosyhtiöt osallistuisivat aktiivisemmin siihen.

Mutta erityisen tärkeänä, arvoisa puhemies, pidän sitä, että tämä jälkihoito olisi niin hyvin hallinnassa, että ne varat riittävät, jolloin se tarkoittaa, että vaikka kaivosyhtiö ei ehkä kulukustannusrakenteensa vuoksi vuosikausiin saa viivan alle positiivista tulosta, vaan ne poistot, jotka ovat tulleet siitä toiminnan aloittamisesta, rasittavat tulosta, niin jopa siitä pitäisi jo pystyä ottamaan niin, että kuntien infrarakentamiseen tulisi tuloutusta. On täysin kestäväntöntä, että meille tulee kaivoksia, joilla eivät ole nämä kaikki asiat kunnossa.

14.29 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Haluan myös olla kiittämässä hallitusta tästä esityksestä. Käsittelyssä oleva kaivoslain muutos on jälleen yksi esitys, jolla lunnastetaan hallitusohjelman lupausta normitalkoista ja järkevämmästä sääntelystä.

Tämä on tarpeen, sillä muutama vuosi sitten tapasin australialais-kanadalaisen kaivosalan yhtiön edustajan, joka sanoi, että hän hankki Suomesta ja Ruotsista yhtä aikaa maata, minkä jälkeen prosessi lähti käyntiin, ja siinä vaiheessa kun Suomessa oli vasta poraukset käynnissä, tämä tehdas oli tuottanut jo pitkään voittoa Ruotsissa. Hän sanoi kahdeksi suurimmaksi syyksi seuraavat: Suomessa kaavoitus- ja lupaprosessit ovat äärimmäisen kankeita ja hitaita, ja toinen, itse asiassa mielenkiintoinen, huomio oli se, että siinä suhteessa, kun Ruotsissa kysytään, kuinka voisitte tulla tänne alueelle toimimaan, ja ollaan palvelulähtöisiä, Suomessa tätä viranomaiset eivät vielä ymmärrä.

Ja tästä syystä haluaisinkin ministeriltä kysellä sen hallitusohjelman kirjauksenkin perään, jossa nimenomaan toivotaan enemmän asiakaspalvelulähtöisyyttä meidän viranomaisilta: miten tämä prosessi kaiken kaikkiaan on etenemässä?

14.31 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa herra puhemies! Hyvä, että tämän esityksen myötä näitä prosesseja sujuvoitetaan. Meillä kaivannaisteollisuus elää nyt ihan hyvää kautta ainakin tuolla Lapissa: Suurikuusikon kultakaivos, Euroopan suurin kultakaivos, voi hyvin, samoin kuin Sodankylän Kevitsa.

Olisin kiinnittänyt huomiota, mihin edustaja Mustajärvi edellä, eli siihen tulo-kertymään, mitä kunnille jää tästä, eli tähän kaivosveron puutteellisuuteen. On totta, että kunnat joutuvat satsaamaan asuntoihin, liikenneinfraan, kaavoitukseen ja moniin muihin seikkoihin tämän kaivosteollisuuden myötä. Ja olisi ihan kohtuullista, että kunnalle tulisi

Pöytäkirja PTK 14/2017 vp

oma osuus. Tämä kaivostoiminta on yli rajan tapahtuvaa toimintaa, ja silloin ei minusta auta vain se, että on kotimainen kaivannaisvero, vaan pitäisi suunnitella ihan yhteistä pohjoismaista veroa. Mutta tietenkään tämä vero ei saa olla niin raskas, että nämä investoinnit jäävät tekemättä, koska kyllä nämä ovat tärkeitä työpaikkoja meille. Ja onneksi monia lupaavia esiintymiä on myös nyt löytymässä.

Toisen asian ottaisin esiin: Kullankaivajien osalta päädyttiin yhdeksän vuoden siirtymäsääntöökseen, mutta toivoisin kyllä, että sitä voitaisiin pidentää tuonne 15 vuoteen. Tällä ratkaisulla aikanaan eduskunnan tahdon mukaisesti puututtiin voimakkaasti omaisuuden suojaan — nämä kaivajat ovat kuitenkin tehneet investointeja, ja niitten kuolettamiseen menee oma aikansa. Samoin kuin sitten tietenkin näitä löytöjä pitäisi hallitusti hyödyntää, ettei tule tämmöistä ryöstöviljelyn makua, koska siellä ovat sitten nämä aikataulut tai deadline niin sanotusti paukkumassa jossakin kohtaa. Ettei mene sitten siihen hallitsemattomaan tilanteeseen.

Ja ympäristönäkökohdat ovat luonnollisesti tärkeitä myös: että entisöidään sitten nämä, missä on kaivettu.

14.33 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! On erittäin harmittavaa, että huonosti toimineet kaivokset ovat paitsi saastuttaneet ympäristöä myös saastuttaneet koko tätä kaivostoimialaa. Samaan aikaan meillä kuitenkin on lukuisia erittäin hyvin ja vastuullisesti toimivia kaivoksia ja kaivosyhtiöitä ympäri Suomea. Meillä on myös Kestävän kaivostoiminnan verkosto, joka tekee erittäin tärkeää ja hyvää työtä, ja uskon, että tulevaisuudessa, kun hyödynnetään aina paras käytettävissä oleva teknologia ja tekniikka, pystytään yhdistämään kyllä puhdas ympäristö ja kaivostoiminta, ja tämä on minusta välttämätöntä. Pitää puhua vihreästä kaivostoiminnasta, green mining, ja uskon, että se on mahdollista.

Tämä esitys, mikä nyt meillä on käsittelyssä, on erittäin hyvä. Sitä pitää kiittää. Se on osa byrokratian purkamista ja tuo joustavuutta tänne ja jouhevuutta sääntöksiin. Mutta tässä keskustelussahan on monta muuta tähän toimialaan liittyvää asiaa nostettu esille. Muun muassa edustajat Mustajärvi ja Ojala-Niemelä ovat ottaneet esiin tämän kaivosveron tai vastaavan, ihan ymmärrettävistä syistä, koska kaivostoiminta on niin suhdanneherkkää, että kun jollekin pienelle paikkakunnalle tulee kaivos ja kunta joutuu satsaamaan infraan, päiväkoteihin, teihin ja muihin, niin sillä on valtavan suuri riski, koska voi olla, että yhtäkkiä kaivos lähtee pois, kun maailmanmarkkinahinnat romahtavat. Kunnalle jää kuitenkin tämä investointi jäljelle. Sen takia varmasti on syytä — ei ole tämän lain kohta miettiä sitä — pitkällä tähtäimellä miettiä, voisimmeko me tätä tilannetta parantaa. Ja jos tämmöinen kaivosvero tai esimerkiksi se malmin maailmanmarkkinahintaan sidottu maksu tulisi, joka ei kuitenkaan olisi liian kova, niin että se estäisi kaivostoiminnan harjoittamisen Suomessa, niin tämä maksu pitäisi suunnata nimenomaan kunnalle, ei valtiolle niinkään kerätä, koska kunta kantaa tässä sen suurimman riskin.

14.35 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kaivosasia on Suomelle todella suuri talouskysymys, ehdottomasti suurimpia. Mitä tulee tähän lakiesitykseen, mikä on nyt keskustelussa, niin tämä on hyvä esitys, linjassa hallitusohjelman kanssa, niin kuin sanoin, mutta se on myös merkki siitä, että meillä kaivoksien lainsäädännöstä pidetään huolta. Mitään semmoista villiä tilannettahan ei ole, mutta se, mitä minä toivon, on se, että edelleen oltaisiin tällä byrokratianpurkulinjalla ja aidosti vähennettäisiin kaivoksiin liittyvää paperisotaa, koska se on Suomen kansantalouden kannalta aivan tuhoisaa, että meillä käytän-

Pöytäkirja PTK 14/2017 vp

nössä tällä valtavalla byrokratialla ja turhalla paperisodalla on tuhottu tästä maasta yksi elinkeino, kaivostoiminta. Käytännössä Suomessa ei ole isoja kaivosyhtiöitä yhtään. Muutama junioriyhtiö toimii, ja niille kyllä pitää hattua nostaa, ne ovat todella sitkeitä. Suurin osa niidenkin pääomasta muuten tulee ulkomailta, niin että en nyt ihan äkkiä osaa sanoa, onko yhtään täysin suomalaisella rahalla toimivaa, mutta niitä on todella vähän, jos ollenkaan.

Mitä edustaja Myllykosken puheenvuoroon tulee, hän puhui ansiokkaasti jälkihoitamisesta, kun kaivostoiminta aikanaan loppuu. Jos nykyisin louhitaan niin sanotusti tunnelien kautta malmia sieltä maan uumenista, niin käytännössähän kivikasoja ei jää, koska kaikki se raakakivi ja ylijäämäinen kivi ajetaan takaisin sinne tunneleihin ja se ei jää maan pinnalle näkösalelle ollenkaan. Esimerkiksi kotikuntani kultakaivoksessa Pampalossa Ilomantissa ei kyllä kivikasoja näe. Kun kaikki kivet, mitä sieltä prosessista yli jää, ajetaan takaisin sinne tunneleihin, niin ne häviävät sinne. Sitten siihen avolouhokseen, mikä on, tulee joskus maailmassa, kun kaivostoiminta loppuu, erittäin hyvä lampi, ja siellä sorsamiehet ja -naiset voivat käydä sorsametsällä tai uimassa tai mitä vain. Eliikkä ei siellä mitään maailmaa kaadu, eikä siellä maailma pilaannu. Se vain palaa sitten luonnontilaan, ja sillä sipuli.

Sitten Suomen kannalta tässä kaivoslainsäädännössä yleensä on se valtava ongelma, että on lainsäädännöllä, erilaisilla ympäristömääräyksillä ja muilla lainsäädännön pykälillä tehty suomalaisten yhtiöiden toiminta kannattamattomaksi valtavan byrokratian ja hirvittävän kalleuden takia. Onhan se kummallinen paradoksi, suorastaan valtava ihmetyksen aihe. Suomen kallioperä tunnetaan parhaiten maailmassa. Geologian tutkimuskeskuksella on toista sataa vuotta, varmaan 150 vuotta, vanha perinne. Suomen kallioperää on tutkittu 100—200 vuotta, en ihan tarkkaa vuosimäärää tiedä, mutta veikkaan, että noin 150 vuotta, ja Suomen kallioperä tunnetaan maailman valtioista kaikista parhaiten, ylivoimaisesti parhaiten. Meillä on hyvin tarkka tuntemus Suomen kallioperästä, ja se on Geologian tutkimuskeskuksen ansiota. Tälle pohjalle on näitä kaivoksia sitten ruvennut syntymään, kun tunnemme geologian meidän maassamme erittäin hyvin. Totta kai siellä on vielä tutkimattomia alueita, tarvitaan syvätutkimusta, syväalmiota löytyy todennäköisesti paljon helpommin kuin me tiedämme kukaan ja erittäin arvokkaita metalleja. Mutta se, mikä tässä on ongelma, on se, että erilaisilla toimenpiteillä on aiheutettu se, että kaikki se malmiosta menevä jättiläismäinen hyöty valuu ulkomaille.

No, mitä tapahtuisi sitten, jos edustaja Myllykosken ja monen muun käyttämissä puheenvuoroissa mainittu kaivosvero säädettäisiin? Sehän aiheuttaisi sen, että ne kaivostojen ulkomailta, joilla on sitä rahaa tulla Suomeen yrittämään ja ottamaan riskejä, kun itse olemme itsemme ajaneet ulos markkinoilta, harkitsisivat vielä tiukempaan, tulevatko ollenkaan. Kaikki köyhemmät malmiot jäisivät louhimatta, ja vain ne parhaat aarteet, mitä löytyy, poimittaisiin sieltä, parhaimmat malmiot arvokkaimmista metalleista — kaikki muu jäisi hyödyntämättä.

Eliikkä kaivosvero aiheuttaisi sen, että työpalkat, investointipalkat ja monet muut investointituotot, verot, sosiaaliturvamaksut, joita palkkojen yhteydessä maksetaan, jäisivät täysin tulematta. Ja muistakaa, hyvät ystävät, arvoisat edustajakollegat, että Suomeen on kaivostoiminnan ansiosta luotu erittäin korkeatasoinen kaivosteknologian, metallurgian tuotanto, teollinen toiminta. Meillä on porausautomaatteja tuottavia firmoja, kehitetty erilaisista kaivoksen kalustoa, kuljetuskalustoa, kaivostunnelissa louhintaa varten olevaa kalustoa, joka on maailmankuulua, erittäin korkeatasoista. Sitten meillä on vedenpuhdistustekniikkaa, meillä on kivien käsittelytekniikkaa, meillä on malmien jalostustekniikkaa. Kaikki

Pöytäkirja PTK 14/2017 vp

tämä on syntynyt kaivostoiminnan sivutuotteena. Jos me 30 vuotta tätä prinsessa ruususen unta vielä nukumme, niin kaikki tämä tästä maasta häviää. Millä me sitten elämme? Luulen, että EU-projekteja sitten ei kannata enää lähteä hakemaan, kun semmoista tuskin enää tällä menolla onkaan.

Elikkä kyllä minä olen, arvoisa puhemies, erittäin huolissani tästä suomalaisesta menta-liteetista, että kaikki ne suuret rikkaudet, mitä meillä on, annamme ulkomaille tai sitten ko-timaassa teemme niiden käytön mahdottomaksi. Jos puhemies sallii, niin teen rinnastuk-sen, että kun kaivostoiminta on tällä äsken mainitulla toiminnalla tehty näin vaikeaksi, niin samaahan me olemme koko ajan tehneet maataloudelle, ja koko ajan me puhumme puh-taasta ruuantuotannosta ja erinomaisista olosuhteista Suomessa, mutta eipä taida olla tässä maassa karmeammin hallintoa ja byrokratialla melkein tapettua elinkeinoa kuin maata-lous.

14.40 Jutta Urpilainen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Leena Meri viittasi viime vaali-kaudella tehtyyn kirjalliseen kysymykseen ja siitä annettuun vastaukseen, ja hän omassa puheenvuorossaan veti mutkia hieman suoriksi, joten lienee syytä täsmentää.

Eli todella viime vaalikaudella kartoitettiin erilaisia kaivosveron malleja, mutta silloin poliittinen johtopäätös, joka tehtiin sekä valtiovarainministeriössä että työ- ja elinkeinomi-nisteriössä mutta myöskin koko hallituksen keskuudessa, oli se, että mikäli kaivosvero otettaisiin käyttöön, sillä arvioitaisiin olevan negatiivisia vaikutuksia kaivannaisteollisuu-delle, kaivostoiminnalle ja ennen kaikkea mahdollisuudelle saada uusia investointeja Suo-meen. Tästä syystä vastasin kirjallisessa kysymyksessä, että päätöksiä veron käyttöönotos-ta tai varsinaisen valmistelun käynnistämisestä ei ole tehty.

On hyvä myöskin muistaa, että kaivostoiminnan harjoittaja maksaa louhintakorvausta maanomistajalle, hän maksaa kiinteistöveroja ja myöskin veroa elinkeinotoiminnasta saa-duista tuloista. Eli ilman veroja ei myöskään kaivosteollisuus tai kaivannaisteollisuus Suo-messa toimi. Sehän, halutaanko sitten tällä vaalikaudella ottaa käyttöön kaivosvero, on täy-sin poliittinen päätös. Ja ehkä edustaja Meri vaikuttaa siihen, että perussuomalaiset halli-tuksessa sitten aktiivisesti ajavat kaivosveron käyttöönottoa. Tästä olisi tietenkin mielen-kiintoista kuulla ministeri Lintilän näkemys: eli onko teidän arvionne se, että kaivosveron käyttöönotto olisi tässä tilanteessa oikea ratkaisu?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri on pyytänyt puheenvuoron, ja kun tässä mennään toista kierrosta, niin ehkä nyt myönnän hänelle tässä 3 minuuttia, ja sen jälkeen jatketaan näillä muutamilla pyydettyillä puheenvuoroilla.

14.42 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Puhemies! Pyrin lähinnä vastaamaan niihin ky-symyksiin, joita minulle tässä esitettiin.

Ensinnä edustaja Hassille, tuo 121 § eli laajentaminen: Kyllä minä uskon suomalaisiin vi-ranomaisiin ja heidän harkintakykyynsä. Koska yleensä nämä laajennukset, mitä siellä tapahtuu, ovat hyvin pieniä eivätkä yleensä vaadi uutta kaivosturvallisuushupaa, niin us-kon, että viranomaisharkinnalla ne pystytään tekemään.

Mitä tulee sitten Natura 2000:n ja yvan täydentämisiin, niin siinä on haettu sitä, että pa-rannetaan dokumenttien laatua. Nyt on tullut esille, että kun aikataulu on tiukka, niin ne do-kumentit eivät ole laadullisesti niin hyviä kuin niiltä ja niitten kattavuudelta toivottaisiin ja edellytettäisiin.

Pöytäkirja PTK 14/2017 vp

Sitten tämä, mikä on tullut täällä useammassakin puheenvuorossa esille, eli tämä kaivosverohomma: Aivan kuten edustaja Lohi sanoi, niin se ei sinällensä ole tämän lain asia. Minun mielestäni tässä pitää muistaa tämä kokonaisuus. 2011 tehtiin erittäin iso kaivoslain uudistus, se oli pitkäaikainen työ, joka tehtiin. Ja tämä laki on, sanotaanko, niiden kokemusten, niiden kommenttien, joita on tullut viranomaisilta, alan toimijoilta, pohjalta tehtyjä nimenomaan normien purkuja, joilla puretaan ylimääräisiä normeja ja saadaan taloudellisia huojennuksia aikaiseksi.

Sitä, saammeko me Ruotsia näillä kiinni, en uskalla luvata, mutta tämä on ehdottomasti askel oikeaan suuntaan. Me olemme valitettavasti hitaita, niin kuin tässä tuli myös edustaja Wallinheimon puheenvuorossa esille. Me olemme hitaita tässä. Tämä on kuitenkin asiakaslähtöisyyttä, kun parannetaan näitä edellytyksiä, mitä täällä on.

Edustaja Hoskonen peräsi sitä, että meiltä menevät ulos nämä kaivokset. Tämä on erittäin pääomavaltainen ala, erittäin pääomavaltainen, jossa rahalla ei kovinkaan äkkiä tule edes tuottoa. Ja hallituksella ei ole sellaista linjausta, että hallitus siirtyisi omistajaksi vahvasti kaivostoiminnan puolelle, kuten ei myöskään kaivosverosta, mistä edustaja Urpilainen tässä kysyi. Meillä ei ole sellaista tässä tulossa.

Mutta mielestäni tämä kuitenkin kokonaisuutena on hyvä suuntaus normien purkamiseen, selkeästi taloudellisia säästöjä saadaan ja saadaan sujuvoitettua toimintaa vaarantamatta kuitenkaan ympäristöllisiä tekijöitä.

14.45 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Erään kaivosyhtiön suusta viime kaudella tuolla talousvaliokunnassa kuultuna: sanoivat, että seitsemän vuoden lupaodotusprosessia parempi olisi sekin, että tulisi kuuden kuukauden jälkeen kielteinen päätös. Eli kun pidetään näitä investoijia näin pitkässä hirressä, niin on varmasti ihan oikein, että tässä hallituksessa ryhdytään päämäärätietoisesti sujuvoittamaan tätä lupaprosessia, ja se ei tarkoita, että se olisi huonompaa valmistelua, vaan kyllä meidän pitää nähdä tässäkin tapauksessa se, että nämä ulkolaiset investoijat sitten voivat tänne tulla.

Edustaja Hoskoselle: jos emme nyt aivan kotimaista ole täällä, niin kyllä meillä Outokummulla on Kemin kromikaivos vielä, josta nyt kuitenkin katsotaan, että meillä valtion omistusta siellä merkittävässä määrin on.

Edustaja Urpilainen toi tämän kaivosveron toisessa kulmassa, ja siihen ministeri jo vastasikin. Nyt pitäisi olla oikeastaan valtiovarainministeri Orpon tämä kommentti kuulemassa, sillä tärkeintä on se, että kun meillä kaivoksia Suomessa verotetaan, niin tukkisimme ne porsaanreiät, joita tällä hetkellä on. Me voimme siirtää: emme suoraan täältä kaivoksesta Kanadaan tulevaa tuloutusta, mutta voimme tehdä sen reitin siten, että tuloja siirretään Ruotsissa olevaan tytäryhtiöön, jonka kautta sitten ilman veroja on mahdollista siirtää näitä tuloja sinne kanadalaiselle kaivosyhtiölle. Ja tässä olisi tärkeä pointti, joka pitäisi nähdä, että tämä reitti voitaisiin sulkea ja se verotus tapahtuisi täältä — kaikki varanto, mikä täältä siirretään, verotettaisiin Suomessa.

14.47 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Hyvä, että tulee laaja-alaista keskustelua. Edustaja Urpilainen totesi, että vedän mutkat suoraksi. No, ehkäpä hän itsekin hieman syyllistyi siihen, koska hän luki tästä kirjallisesta vastauksestaan vain tämän viimeisen lauseen, mutta jätti kuitenkin mainitsematta tämän, että hallituksen mahdollisia jatkotoimenpiteitä varten valtiovarainministeriössä kuitenkin kartoitetaan kaivostoimintaan kohdistuvan mahdollisen veron osalta alustavia veromalleja. Elikkä kuitenkin kartoitusta siellä on tehty, ja

Pöytäkirja PTK 14/2017 vp

olisi ollut kiva kuulla vähän laajemmin, mitä ne ovat, eikä vain sitä, ettei ole tehty. Lisäksi minulle jäi nyt sitten epäselväksi, mikä SDP:n oma kanta tähän kaivosveroon on.

Mutta mukavaa oli kuulla, että ainakin edustaja Lohi oli sillä kannalla, että tätä asiaa voisi selvittää, ja erityisesti kuntaanhan nämä ongelmat monesti tulevat, niin kuin täällä esitettiin, päivähoidon, infran ja monen muun merkeissä. Toisaalta taas edustaja Hoskonen keskustasta tuntui olevan sillä kannalla, että tätä ei olisi järkevää tehdä. Mutta kuitenkin maailmalla näitä erilaisia rojalteja ja kaivosveroja on, ja minusta meidän pitäisi tätä selvittää. Täällä todettiin, että silloin aikaisemmin tällainen lopputulema on ollut, mutta maailma muuttuu, ja tästä voisi uudestaan keskustella. Tämä kuitenkin herättää paljon keskustelua, ja minusta se ei ole vastaus, että päätöksiä ei ole tehty veron käyttöönotosta. Tästä olisi hyvä keskustella laajemminkin, mutta itsekin olen samaa mieltä, että täällä pitäisi olla paikalla valtiovarainministerin itse.

14.49 Jutta Urpilainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kannustan ystävällisesti kollegaa tarkkuuteen, koska omassa puheenvuorossani mainitsin erityisesti sen, että näitä kaivosveromalleja on tutkittu, mutta tehtiin poliittinen päätös, että ei kaivosveroa valmistella, koska silloin arvio hyvin laajasti oli se, että sillä olisi kielteisiä vaikutuksia. Eli kannustan tarkkuuteen ja myöskin oikeaan siteeraukseen. [Leena Meri: Mutta mikä se kanta oli?]

14.49 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa puhemies! Kaivosteollisuus, kaivannaisteollisuus, on kaiken kaikkiaan Suomelle elintärkeä. Suomalainen maaperä mahdollistaa erityyppistä kaivannaisuutta, ja tätä raaka-ainetta käytetään muun muassa kemianteollisuuden ja metsäteollisuudenkin liitännäisenä, ja pidän sillä lailla sitä tärkeänä.

Louhinta-ala kaiken kaikkiaan työllistää Suomessa merkittävän määrän ihmisiä, ja itse haluaisin painottaa tätä teollisuutta. Louhintalaitteitten valmistusteollisuus on Suomessa erittäin korkealla tasolla ja kansainvälistä vientituotetta, joten tältäkin osalta kaivoslain Suomessa täytyy olla päivitetynä, jotta säilytämme kilpailukyvyn tällä sektorilla.

14.50 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Aivan kuten edustaja Urpilainen täällä aikaisemmin totesi, kyllähän kaivosala maksaa veroja, aivan samalla tavalla kuin mikä yritystoiminta tahansa Suomessa. Maksetaan kiinteistöveroja ja maksetaan myös yhteisövero aivan samalla tavalla kuin mikä tahansa yritystoiminta, vaikka monesti julkisuuteen annetaan myös väärä mielikuva siitä, että kaivokset eivät maksa mitään veroa tänne Suomeen.

Minusta oli varmasti ihan perusteltua silloin tehdä tämä selvitys ja poliittinen linjaus, ettei kaivosveroa tullut, mutta varmasti sitä jatkuvasti joudutaan miettimään, pitääkö tehdä uudelleenarviointia. Mutta tämä toimiala on hyvin herkkä, niin kuin me olemme huomanneet, ja kun valtiotakin ymmärrettävistä syistä pyydetään vähän niin kuin apuun tälle toimialalle, että pitäisi olla suomalaista omistusta, joka on minusta kannatettava ajatus, niin tässäkin voi ehkä vähän todeta, että meillä on siitä myös toisenlaisia esimerkkejä. Onhan meillä tällä hetkellä valtion pääomisteinen kaivostoiminta, tuo Terrafame ja Talvivaaran kaivos, eikä se ole paras esimerkki kaivostoiminnasta.

Kun niitä malmiesiintymiä on — vaikka niitä on ympäri Suomea — ennen muuta Pohjois-Suomessa ja Lapin alueella, niin täytyy todeta, että me Lapissa uskomme siihen, että meidän tulevaisuuden mahdollisuutemme, yksi mahdollisuus, on myös kaivostoiminta,

Pöytäkirja PTK 14/2017 vp

malmitoiminta, matkailun ja metsäteollisuuden ja muitten elinkeinojen ohessa. Me pysymme yhteensovittamaan nämä, mutta ympäristön pilaamiselle pitää olla tiukka nollatoleranssi. Kukaan ei halua sellaisia kaivoksia, jotka pilaavat luontoa. Kaivoksilla on aina siinä alueella, mihin se perustetaan, ympäristövaikutuksia — se on selvä. Mutta sille, että laajemmin lähdetäisiin pilaamaan meidän ympäristöämme, pitää olla nollatoleranssi, ja kukaan ei sitä halua. [Puhemies koputtaa] Me uskomme, että kuitenkin tämä on mahdollista tulevaisuudessa, ja näitä mineraaleja pitää meillä kestäväällä tavalla hyödyntää.

14.52 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Tuohon puheenvuoron loppuun on hyvä yhtyä, kaivostoiminta on merkittävä ala meillä. Tietenkin tärkeitä ovat sen työllisyysvaikutukset, mutta samaan aikaan on aina muistettava tietenkin se, että ympäristön kannalta täytyy olla nollatoleranssi sen suhteen, että ympäristöä ei voi pilata.

Puhemies! Pyysin tämän puheenvuoron siksi, kun minua rupesi askarruttamaan tämä käyty keskustelu ja mielipiteiden vaihto nimenomaan siitä näkökulmasta, mikä on hallituksen kanta tähän asiaan. Nimittäin nythän käymme kevättä, jossa esimerkiksi kehysriihen koittavat ja pitää tehdä aika isoja talouslinjauksia. Varmaan keskustelussa on niin menopuoli kuin tulopuolikin, verot, kaikki tämä kokonaisuus. Tässä on nyt tullut hieman ristiriitaista näkemystä sen suhteen, että ministeri Lintilä totesi, että kaivosveroa ei ole suunnitteilla, ja toisaalta puheenvuoroja tulee myös keskustasta, että voisi selvittää. Sitten edustaja Meri perussuomalaisena aika vahvasti otti kantaa sen puolesta, että tämä kaivosvero tulisi ottaa käyttöön.

Nyt minä haluaisin, puhemies, että hallitus tässä tilanteessa voisi selkeyttää omaa linjaansa ja tulla ulos sen kanssa, mikä on hallituksen näkemys tällä hetkellä tässä poliittisessa tilanteessa, tässä taloustilanteessa kaiken kaikkiaan tämän kaivosveron suhteen, koska tässähän väistämättä jää kuulijalle hieman hämmentynyt olo ja epäselvä vaikutelma siitä, mitä hallitus kaiken kaikkiaan aikoo tämän asian suhteen tehdä, koska kuitenkin näitä puheenvuoroja on puolesta ja vastaan. Tietenkin, jos voisi sanoa kauniisti, sehän on meillä aika tuttua, että hallituksella on saattanut olla tällä kaudella myös muita esimerkkitalanteita, missä sisäisesti ollaan hieman eriäviä mielipiteitä esitelty puolin ja toisin, mutta tietenkin tässä tapauksessa olisi hyvä saada selvennystä. En minäkään, puhemies, olisi pahaksi pistänyt, että ministeri Orpo olisi erityisesti tässä tilanteessa ollut tässä salissa paikalla.

14.54 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tässä hallituksen linjaa kysyttiin, niin täällä nyt ei satu olemaan ministeriä enää paikalla, mutta täytyy todeta, että vaikka tässä ovat hallituspuolueitten edustajat varmasti omia näkemyksiään tuoneet eriasteisesti, niin kyllähän ministeri Lintilä kertoi yksiselitteisesti, mikä on hallituksen linja, eli hallitus ei valmistele kaivosveroa eikä sitä ole suunnitteilla ottaa käyttöön tällä hetkellä.

14.55 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Todella, mitä tulee kaivosveroon, kiinnostavintahan on, mikä on hallituksen ja hallituspuolueiden kanta. Kun edustaja Meri sitä peräänkuuluttaa, niin mikä on perussuomalaisten kanta, onko tästä asiasta yritetty neuvotella hallituksessa, se olisi kiinnostavaa.

Viime hallituksen päätökset tiedetään. Itse olen hiukan pahoillani siitä, että kaivosveroa ei tullut. Siinähan ei ole kysymys siitä, että luultaisiin, etteivät kaivokset mitään veroja

Pöytäkirja PTK 14/2017 vp

maksa, vaan siitä, tulisiko maksaa veroa siitä uusiutumattomasta luonnonvarasta, jota kaivokset Suomen maaperästä kaivavat.

Mutta varsinaisesti pyysin puheenvuoroa kommentoidakseni ministeri Lintilän vastaus- ta ensimmäiseen puheenvuorooni ensinnäkin tästä viranomaisen harkintavallasta silloin, kun kaivosta laajennetaan. Olen hänen kanssaan samaa mieltä siitä, että silloin kun on kyse pienistä laajennuksista, niin harkintavalta on ihan ok. Kuitenkaan mielestäni ei merkitsisi mitään epäluottamusta suomalaisten viranomaisten kykyyn ja kansalaiskuntoon, jos laissa tai asetuksessa olisi kriteerejä sille, minkä tyyppisissä tapauksissa näitä menettelyjä voi- daan oikaista.

Mitä tulee Natura- ja yva-asiakirjoihin ja niiden jättämiseen sen lupahakemuksen jäl- keen, on hyvä tavoite, että ne paperit ovat kunnossa, mutta ei se voi olla tärkeämpi tavoite kuin se, että kansalaiset voivat vaikuttaa ja että kansalaisilla huomautuksiaan esittäessään on kaikki relevantti tieto. Toivon, että talousvaliokunnassa tämä kysymys otetaan huolel- lisesti käsittelyyn.

14.57 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä kyseltiin perus- suomalaisten kantaa. Tuossa kun nyt äkkiä katsoin, niin ainakin internetissä vuoden 2013 vaihtoehtobudjetissa me olemme ehdottaneet kaivosveroa, joskin olemme toivoneet, että se olisi sen tyyppinen, että sillä ei tietysti yritystoimintaa tukahdutettaisi. En itse ole halli- tusneuvotteluissa ollut, niin että en tiedä, mitä kaikkea siellä on keskusteltu, mutta yksit- täisenä kansanedustajana haluan nostaa erilaisia asioita esille, ja tämä on ollut myös perus- suomalaisilla keskustelussa, ja näin.

14.57 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Viime vaalikaudella tehtiin selvityk- siä erilaisista mahdollisista malleista kaivosveroon liittyen, ja kyllä niiden kohdalla todet- tiin, että enemmän tulisi ongelmia ja haittoja ainakin niillä ehdotetuilla malleilla, joten hy- vin tarkasti mahdollista kaivosveroa tulisi sitten tutkia ja harkita.

Mutta kyllä itsekkin pidän ihan perusteltuna sitä huolta ja kysymystä, mikä täällä on esi- tetty, että Suomen maaperän rikkauksien voitot menevät ulkomaisten yritysten kautta ul- komaille. Siinä mielessä tietenkin toivoisin sitä, että suomalaiset yritykset voisivat tässä menestyä.

Kaivosteollisuuden toimintaedellytyksistä on todellakin syytä pitää huolta. Kaivosteol- lisuus on, valitettavasti, viime vuosina kärsinyt maineensa puolesta, ja on todella tärkeää, että ympäristönäkökohdat huomioidaan ja ympäristöstä pidetään hyvää huolta.

Toivon, että tätä lakiesitystä huolellisesti valiokunnassa tutkitaan ja pohditaan. Sinänsä ne perustelut, jotka tälle esitykselle on esitetty tarpeettoman sääntelyn purkamiseksi ja nii- den käytännön tilanteiden torjumiseksi, joissa kaivoslakiin kirjatut menettelyt ja velvoit- teet ovat tarpeettoman raskaita, mielestäni kyllä vaikuttavat ihan perustelluilta. Eli tietyis- sä tilanteissa viranomaisten tarveharkintaa ja harkintavaltaa on syytä lisätä.

14.59 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Vielä tähän kaivosveroon: Me äsken kuulimme, että perussuomalaisilla on ollut vaihtoehtobudjetissa tästä kirjaus ja he ovat ol- leet tätä halukkaasti edistämässä. Nyt tietenkin tulen siihen kysymykseen, minkä edustaja Hassi tuossa aiemmin kysyi, mikä tietenkin on mielestäni tärkeä kysymys, että olennaisia- han tässä tilanteessa ovat nimenomaan nyt sitten hallituspuolueiden näkemykset ja halli- tuspuolueiden käsitykset siitä, miten asian suhteen tulee edetä. Edustaja Hassi kysyi tuos-

Pöytäkirja PTK 14/2017 vp

sa, että onko sitten tuotu tämä asia, jota on ikään kuin ajettu, esiin näissä neuvotteluissa. Sehän on hyvin tärkeää, että siinä vaiheessa, kun hallitus sitten kantojaan ratkaisee, tuodaan ainakin esille ja neuvotteluun niitä asioita, joista ollaan puhuttu. Yksi, mikä tulee mieleen ja mistä olemme aika usein täällä puhuneet, oli se, kun perussuomalaiset lupasivat ennen vaaleja, että tulisi tällainen verovähennys kehitysyhteistyölahjoituksille, ja vielä emme ole saaneet vastausta siihen, onko tämä malli tuotu neuvotteluun siellä hallituksessa, kun siitä kovasti puhuttiin. Sillä lailla yleisesti tietenkin olisi hyvä tietää, mikä on keskustelu- ja neuvottelutilanne hallituksessa sisäisesti ollut tämän suhteen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ajoneuvolain, ajoneuvojen katsastustoiminnasta annetun lain ja ajoneuvojen yksittäishyväksynnän järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 9/2017 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Keskustelu

15.01 Reijo Hongisto ps: Arvoisa herra puhemies! Lakiesityksessä on paljon hyviä ja kannatettavia kohtia, mutta pienoista hienosäätöäkin vielä valiokuntavaiheessa tarvitaan, sillä toteutuessaan esitetyssä muodossa laki antaisi Trafille laajat valtuudet ohjeistaa katsastuksen kriteerejä. Tämä on hyvä lähtökohta, jos sillä aidosti sujuvoitetaan ajoneuvojen vuosikatsastusta. Mielestäni tässä pitää kuitenkin olla tarkkana, että ei käy päinvastoin, ja sanon näin, koska luin Iltalehdessä 18.2. olleen Autoliiton tiedotteen. Tiedotteessa todettiin, että ajoneuvon hylkäämiseen saattaisi jatkossa riittää pelkän ajovalolampun taikka takarekisterikilven valon toimimattomuus. Jos yksi lamppu ei pala, voitaisiin ajoneuvo hylätä. Tätä on erittäin vaikea ymmärtää saatikka hyväksyä. Jos Autoliiton tiedotteessa oleva todella pitää paikkansa, hämmästelen, minkä takia katsastuksessa lähdetään jälleen näin pilkuntarkkaan syynäämiseen. Pohdin myös, onko ajoneuvon takarekisterikilven lamppu katsastusvaruste, kun valoa ei ole auton eturekisterikilvessäkään ja kuitenkin molemmat rekisterikilvet heijastavat esimerkiksi katu- ja muiden ajoneuvojen valaistuksessa.

Nykyisin katsastaja hyväksyy muuten määräysten mukaisessa kunnossa olevan ajoneuvon ja laittaa ainoastaan korjauskehotuksen toimimattomasta lampusta taikka muusta vähäisestä puutteesta. Tämä on mielestäni järkevää toimintaa, eikä tällainen pieni puute saa jatkossakaan johtaa ajoneuvon hylkäämiseen katsastuksessa.

Arvoisa herra puhemies! Nämä seikat pitää huomioida valiokuntatyöskentelyssä, jotta emme asioiden sujuvoittamisen sijaan palaa taaksepäin vuosikymmeniä, jolloin katsastaja

Pöytäkirja PTK 14/2017 vp

kykytty erityisesti vanhempien ajoneuvojen omistajia ruuvitaltta ja vasara kädessään. — Kiitoksia.

15.03 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä on jälleen kerran kysymys siitä, että lähdetään vähän byrokratiaa purkamaan ja järjeistämään käytäntöjä. Käytännössähän tämä tarkoittaa katsastuksen osalta sitä, että uusien ajoneuvojen osalta katsastusajat hieman harvenevat niin, että jos ajatellaan 10 vuoden aikaa siitä, kun auto on uusi, niin siellä jää kolme katsastuskertaa pois, ja tämä on minusta ihan järkevää, kun ajatellaan uusia autoja. Sen sijaan yli 10 vuotta vanhojen autojen osalta katsastusväli tulee säilymään nykyisellään, ja sekin on perusteltua.

No, sitten on noussut esille tässä — edustaja Hongisto nosti sen esille minusta aiheellisesti — että sinne sisältyy myös tiettyjä yksityiskohtia, jotka tuntuvat maalaisjärjen vastaisilta. Että nyt sitten esimerkiksi rekisterikilven valon ollessa rikki tai polttimon ollessa hajonnut se olisi peruste siitä, että katsastus johtaa hylkäämiseen. Tämähän ei mene maalaisjärkeen ollenkaan. Sen takia kun näitä nousi julkisuuteen, kävin tästä myös etukäteen keskustelua, ja saamani tiedon mukaan tämä tulee nimenomaan EU-direktiivistä, jossa on menty näin pitkälle yksityiskohtiin. Suomi pyrki aikoinaan, kun tätä direktiiviä käsiteltiin Euroopan unionissa, vaikuttamaan siihen, että siinä ei olisi menty näin yksityiskohtaiselle tasolle, mikä ei ole missään tapauksessa järkevää, mutta se jäi siinä aika lailla yksin. Ja nyt näyttää siltä, että sinne tämän takia, kun olemme toimeenpanemassa tässä samalla, tämän lain kanssa rinnan, tätä direktiiviä, [Puhemies koputtaa] tulee tällaisia asioita, joita kyllä valiokuntakäsittelyssä on syytä erittäin kriittisesti tarkistella niin, että voidaanko niille jostain tehdä, koska ne eivät mahdu kansalaisten oikeustajuun.

Mutta pääasia tässä hallituksen esityksessä näiden katsastusaikojen osalta minusta on erittäin järkevä ja tuo joustavuutta myös niihin katsastusaikoihin eli siihen, milloin käytät sitä autoa siellä.

15.05 Mirja Vehkaperä kesk: Arvoisa herra puhemies! Katsastuslakia muutettiin viime kaudella vastikään niin, että myös pienet korjaamot pystyvät ottamaan työkseen katsastusta, mutta olen saanut alalta hyvin paljon yhteydenottoja, että pienet korjaamot eivät ole lähteneet tähän katsastusbisnekseen mukaan, koska se on niin byrokraattista.

Nyt olemme sen edessä, että hallitus on normienpurkutalkoidenkin hengessä esittänyt katsastuslain muutosta niin, että uusien ja uudehkojen henkilö- ja pakettiautojen määräaikaikatsastuksen katsastusväliä harvennetaan. Eli jatkossa ensimmäinen katsastus olisi viimeistään neljän vuoden kuluttua käyttöönotosta, kun se nyt on kolmen, sen jälkeen kahden vuoden välein, kunnes auto on ollut käytössä kymmenen vuotta. Siis malli on se, että 4—2—2 ja sen jälkeen joka vuosi eli kun auto on ollut käytössä yli kymmenen vuotta.

Jatkossa luvanvaraisessa liikenteessä käytettävät traktorit tulisi katsastaa ensimmäisen kerran neljän vuoden kuluttua käyttöönotosta ja sen jälkeen kahden vuoden välein. Muutoksella saatettaisiin voimaan direktiivin vaatimus katsastaa sellaiset traktorit, joita käytetään muussakin tarkoituksessa kuin maa-, puutarha- tai metsätaloudessa, maanviljelyssä tai kalataloudessa.

Kun lakia mietittiin, puhuttiin myöskin moottoripyörien katsastuspakosta, mutta tässä olemme saaneet aikaan tilanteen, että moottoripyörille ei olla esittämässä katsastusvelvoi-

Pöytäkirja PTK 14/2017 vp

tetta vaan niiden liikenneturvallisuutta pyritään edistämään vaihtoehtoisilla tavoilla, joita tulemme myöhemmin kuulemaan.

Hyvää esityksessä on myöskin se, että todellakin niin sanottu rullaava katsastus on nyt mahdollista: ajoneuvon katsastusajankohtaa ei olisi sidottu tiukasti käyttöönottopäivään tai rekisteritunnuksen viimeiseen numeroon. Silloin katsastusajankohta voisi muuttua mielekkääksi sen ihmisen ja käytön mukaan.

Edustaja Hongisto ja Lohi puhuivat molemmat itse katsastustoiminnasta, kuinka riippumattomasta toiminnasta siinä on kyse ja miten esimerkiksi nämä hylkäysperusteet tulevat esille, ja kun vikoja luokitellaan, etsitään, kuinka tiukaksi näiden vikojen luokittelu sitten tulee. Onko esimerkiksi juuri näin, että valaisimen, jarrujen tai renkaiden rikkeet tai niiden ongelmat pompauttavat sitten uuteen katsastukseen, pienetkin, siis vaikka rekisterikilven lampun palamattomuus? Siinä ei siis pitäisi olla kansallista harkintavaltaa, eli jokaisessa katsastuspisteessä pitäisi olla samat lait ja perusteet. Ja siinä mielessä, kun tätä lakia nyt sitten valiokunnassa käsitellään, varmasti juuri tähän hylkäysperusteeseen kannattaa kiinnittää huomiota, niin että laki on kaikille katsastajille ja kaikille kansalaisille yhdenmukainen. Mutta toisaalta on sitten mietittävä sitä oikeudenmukaisuutta rikkeen osalta, miten esimerkiksi juuri tämmöisen palamattoman lampun osalta tullaan tulkitsemaan tilannetta.

Paperisia mukana kulkevia rekisteröintitodistuksia ei enää tarvita tässä digitaalisessa ajassa, kun samat tiedot ovat nykyisin sähköisestikin saatavilla. Tämä korjataan sitten tämän asiakohdan kohdalla.

On siis tärkeää muistaa, että katsastustoiminta työllistää ja tulee työllistämään Suomessa hyvin paljon. Mutta tällä lakiesityksellä tullaan myöskin kansalaisilta ihan suoraan säästämään rahaa, kun katsastusvälit niin sanotusti harvenevat — mutta kymmenen vuoden ikäisten autojen osalta velvollisuus katsastaa vuoden välein tulee siis säilymään.

15.10 Katja Taimela sd: Arvoisa herra puhemies! Tässä hallituksen esityksessä kirjoitetaan uusiksi EU:n katsastusdirektiiviin perustuen muun muassa määräaikaikatsastuksen sisältöä, havaittujen vikojen luokittelua, ajokieltoon määräämistä ja tienvarsitarkastuksia koskevat pykälät ajoneuvolaista. Rekisteröinti-, muutos- ja kytkentäkatsastajan riippumattomuusvaatimus poistettaisiin, kuten muutama vuosi sitten poistettiin määräaikaikatsastuksilta, jolloin katsastustoiminta sallittiin liittää korjaamotoimintaan. Muutosta perustellaan edellisen muutoksen kokemuksilla: katsastuksen laatu- tai väärinkäyttöongelmia ei ole esiintynyt. Jatkossa auton ensimmäinen katsastus on siis siirtymässä 4 vuoden päähän käyttöönotosta, ja sitten katsastellaan joka toinen vuosi 10 vuoteen asti.

Tämä hallituksen esitys menee pääsääntöisesti niin, että se ihastuttaa uusien autojen omistajia mutta vihastuttaa katsastusalaan. Katsastusten väheneminen tarkoittaa käytännössä viime vuosien jo kiristyneen kilpailun ohella nyt asemien todellista pudotuspeliä. Ala on oikeutetusti murheissaan myös ennakoitavuudesta ja jatkuvuudesta. Kun sääntelyä taannoin avattiin, se mahdollisti myös uusien investointien kautta korjaamoiden katsastusoikeyden, kilpailu lisääntyi, ja nyt ollaan samassa pudotuspelissä.

Hallitus perustelee tätäkin lakihanketta, kuten monia muitakin lakihankkeita, normien purkutyöllä ja yritysten toiminnan sujuvoittamisella. Ainakin tämä jälkimmäinen perustelu näyttää jo nyt hiukan kyseenalaiselta, jos se sujuvoittaminen tarkoittaa kaatuneita firmoja ja työttömyyttä.

Kun mietimme auton omistajia, huolestuneita yhteydenottoja on tullut minullekin katsastusten läpäisyvaatimusten tasosta jatkossa. Itse ajattelen niin, että on tärkeää, että tästä

Pöytäkirja PTK 14/2017 vp

talosta lähtee viesti siitä, että lisääntyvillä hylyillä ei ainakaan paikata uusien autojen harvempia katsastuskertoja.

Mutta ilolla otamme vastaan [Puhemies koputtaa] tämän liikenne- ja viestintävaliokuntaan, ja sitten perataan siellä nämä mahdolliset kysymysmerkit vielä.

15.12 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa puhemies! Riippumaton katsastustoiminta on mielestäni yksi katsastusalan edellytys ja tärkeimpiä ominaisuuksia, koska sillä taataan se, että kaikki kansalaiset saavat tasapuolisen palvelun ja turvalliset autot jatkavat liikenteessä. Ajoneuvojen turvallisuuden tuleekin olla katsastuslainsäädännössä se yksi tärkeä asia, mitä siinä pohditaan — onhan näin, että meidän kaikkien ajoneuvojen tulee olla sellaisessa kunnossa joka päivä, että ne menevät läpi katsastuksesta, ja niihin perusteluihin tämä uusintakatsastuskriteeri on mielestäni hyvä tarkentaa. Eihän sellainen ajoneuvo, joka ei mene läpi katsastuksesta, ole kelvoinen olemaan tuolla liikenteessä normaalipäivänäkään. Elikä tämä on hyvä kohta.

Sillä, että luvalliset traktorit tulevat katsastuksen piiriin, ei tällä hetkellä ole suurta merkitystä siinä mielessä, jos liikennekaaren nykyinen esitys menee läpi, että traktorien, joiden nopeus on 40:stä 60:een, luvista luovutaan. Tällä hetkellä Suomessa ei ole kuin ihan muutama kappale sellaisia traktoreita, jotka kulkevat yli 60 kilometriä tunnissa ja tulevat sitten tulevaisuudessa tarvitsemaan sen liikenneluvan. Normaalisti, kun näkyy tuolla kaduilla ja teillä tällä hetkellä traktoreita, ei tänä päivänä siellä ole mitään semmoista traktoria, mikä tulisi tämän säädöksen mukaan katsastuksen alaiseksi.

Tärkeää tässä on huomioida myös, että moottoripyörät eivät tule katsastuksen piiriin vaan niitä valvotaan normaalin liikennevalvonnan yhteydessä ja huolehditaan, että moottoripyörät sillä lailla ovat ajokunnossa ja täyttävät kaikki turvallisen liikenteen vaatimukset.

15.14 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Tarpeettoman sääntelyn karsiminen on järkevää myös katsastustoiminnassa, ja lähtökohtaisesti pidän näitä tavoitteita kannatettavina, mutta toki valiokunnassa tulee huolellisesti selvittää mahdollisia riskejä, ja tilanteen kehittymistä tulee valvoa. Kilpailutilanne pitää katsastusasemat kurissa asiakkaiden rahastuksen suhteen, mutta miten valvotaan, ettei vaarallisia ajoneuvoja hyväksytä liian kevyesti kilpailun takia?

Tämän esityksen myötä myös Liikenteen turvallisuusviraston vastuu kasvaa, ja samalla täytyy kysyä, riittävätkö resurssit valvontatehtävään.

15.15 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että katsastustoimintaan liittyvää lainsäädäntöä uudistetaan ja nimenomaan siitä näkökulmasta, että byrokraatia puretaan ja toimintoja järjeistetään. Tämä on erittäin tervettä kehitystä. Kaikilla meillä on kuva omassa menneisyydessämme aikanaan tehdyistä katsastuksista, jotka olivat monelle painajaisia, kun tiukka katsastusmies teki parhaansa, jotta olisi joku vika sieltä löytynyt ja olisi sitten joutunut ehkä tulemaan vielä monta kertaa uusintakatsastukseen. Mutta onneksi näistä ajoista on nyt päästy irti ja tämä vapaan markkinatalouden aiheuttama kilpailu on poistanut lainsäädännön muututtua tämänkin ongelman kokonaan.

Nykyisin kun uuden auton katsastaa, niin kolme vuotta kun on ajanut, joutuu katsastukseen viemään, ja sitten saa yhden vuoden vapautta, ja sitten seuraavana vuonna on katsastettava. Tähän tuleva muutos on tervetullut, koska jokainen, joka uuden auton hankkii, saa

Pöytäkirja PTK 14/2017 vp

auton mukana takuun, joka edellyttää, että se on huollettava asianmukaisesti, jotta takuu säilyy voimassa, ja se on johtanut siihen, että autot ovat nykyisin niin hyväkuntoisia, että tämä harvennettu katsastuskertojen määrä ensimmäisen kymmenen vuoden aikana on erittäin perusteltu, samoin sitten se, että luokitellaan nuo viat niin, että mitkä ovat niin vaarallisia vikoja, että auto pannaan ajokieltoon välittömästi, ja mitkä sellaisia, että lakiin kirjaan menettelyt, joilla autoja voidaan tien päällä tarkistaa yllätystarkastuksin. Ihan hyviä uudistuksia sinänsä.

Toivon, että tämä laki hyväksytään ja se tulee voimaan mahdollisimman nopeasti, koska se auttaisi montaa ihmistä katsastuksen tullessa yhä joustavammaksi, ettei esimerkiksi päivän myöhästyminen johda siihen, että yhtäkkiä, kun tiellä kulkee ja katsastus on päivän myöhässä, poliisi tulee vastaan ja nappaa kilvet pois. Tällaiset menettelyt ovat turhia, koska eihän se yhden päivän myöhästyminen katsastuksesta aiheuta mitään ongelmaa. Pääasia, että katsastuksesta huolehtii ja pitää autonsa kunnossa. Kysehän on vain omasta turvallisuudesta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lääkärin hyväksymisestä luokkaan A kuuluvien säteilytyöntekijöiden terveydentilan seurannan suorittavaksi lääkäriksi ja eräksi siihen liitetyiksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 172/2016 vp

Valiokunnan mietintö StVM 2/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 2/2017 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

15.17 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Tämän valiokunnan yksimielisesti hyväksymän lakiesityksen myötä säteilyyn liittyvästä terveystarkkailusta vastaavien lääkäreiden rekisteröinti on siirtymässä Säteilyturvakeskuksen vastuulta Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston tarkastettavaksi. Se tietenkin tarkoittaa tältä osin myös sitä, että Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston työmäärä lisääntyy näiden oikeuksien, hakemusten käsittelyn myötä.

On tärkeää, että säteilylle altistuvien terveydenhuollon työntekijöiden turvallisuudesta huolehditaan ja huolellisesti myös pidetään kirjaa siitä, ketkä ovat niitä erikoistuneita työntekijöitä, erikoislääkäreitä, jotka kykenevät tätä työterveyshuoltoa ylläpitämään. Tässä yhteydessä on syytä huomioda se, että säteilyn haitallisiin terveysvaikutuksiin perehtyminen edellyttää ihan erillistä koulutusta, eli se koulutus ei sisälly työterveyslääkärin perus- tai erikoistumiskoulutukseen vaan siihen tarvitaan omat erikoisosajansä. Tähän saakka Sä-

Pöytäkirja PTK 14/2017 vp

teilyturvakeskus on huolehtinut tästä toiminnasta, ja nyt se on todellakin siirtymässä Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston ylläpitämän rekisterin valvontaan.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 172/2016 vp sisältyvien 1.—4. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle matkustajien ja matkatavaroiden kuljettamisesta meritse vuonna 1974 tehdyn Ateenan yleissopimuksen vuoden 2002 pöytäkirjan hyväksymisestä sekä laeiksi pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta sekä merilain ja valmismatkalain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 271/2016 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 1/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 271/2016 vp sisältyvien 1.-3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työ sopimuslain muuttamiseksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 257/2016 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 1/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 1/2017 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

15.20 **Tarja Filatov sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän esityksen tarkoituksena on poistaa eräitä lomauttamiseen ja irtisanomiseen liittyviä työnantajan ilmoitusvelvollisuuksia. Meillä on ollut työllistymisen ja muutosturvan toimintamalliin liittyviä säännöksiä, jotka ovat velvoittaneet työnantajaa ilmoittamaan vähintään kymmenen työntekijän irtisanomisista ja lomauttamisista. Tämän lisäksi työnantaja on ollut velvollinen selvittämään irtisanotuille työntekijöille julkiset työvoimapalvelut ja tiedottamaan näille henkilöille heidän oikeudestansa työllistymissuunnitelmaan. Tämä kokonaisuus on aikanaan ollut osa muutosturvaa, ja siitä silloin, kun on ollut aktiivitoimissa, on saanut myös muutosturvaan liittyvää korkeampaa työttömyysturvaa, mutta koska tuota korkeampaa työttömyysturvaa ei enää saa — sen leikkaaminen oli osa näitä työttömyysturvan säästöpaketteja — niin ei ole enää perusteltua, että tähän liittyy näitä ilmoitusvelvollisuuksia.

Tässä esityksessä itse asiassa ehdotetaan, että eri palvelussuhdelaeissa säädettyistä työnantajan ilmoittamis- ja selvittämisvelvollisuuksista luovutaan, ja se koskee myös ryhmälo-

Pöytäkirja PTK 14/2017 vp

mautuksia. Tässäkin historia menee hieman pidemmälle kuin tämän lain muuttamiseen, eliikkä joskus aikansa, kun työnantaja ilmoitti TE-toimistoon ryhmälomautuksesta, niin nämä lomautetut saivat automaattisesti työttömyysturvan tämän jälkeen, mutta jo viime eduskuntakaudella tästä ryhmälomautusmenettelystä luovuttiin, ja jokaisen ihmisen on lomautettunakin täytynyt kirjautua TE-toimiston asiakkaaksi, jotta hän on voinut saada työttömyysturvaa. Niin ollen tämäkään ilmoitusvelvollisuus ei ole enää perusteltu, koska tuosta ryhmälomautusilmoituksesta ei ole seurannut sitä kevennettyä työtaakkaa TE-toimistoihin, mitä aiemmin. Päinvastoin tämä esitys, joka nyt tehdään, muuttaa tämänhetkistä työtaakkaa ehkä hieman keveämmäksi.

Kun valiokunta käsitteli tätä asiaa, se totesi, että tämä on kannatettava esitys ja se purkaa tavallaan turhia ilmoitusvelvollisuuksia, joita työnantajalla tällä hetkellä on, mutta kiinnitti kuitenkin huomiota siihen, että koska meillä esimerkiksi maahanmuuttajaväestön ja nuorten työntekijöiden irtisanomistilanteissa irtisanottu työntekijä ei välttämättä tunne suomalaista yhteiskuntaa riittävästi eikä tiedä, että TE-toimisto on se paikka, jonne kannataisi mennä, jotta saa työllistymispalveluita ja jotta saa työttömyysturvaa, niin olisi suotavaa, että näille irtisanotuille ja lomautetuille työntekijöille yhä edelleen kerrotaisiin siitä, miten näitä palveluita voi saada. Keskustelussa oli muun muassa se, että voisi olla käytäntö, jossa annettaisiin ohjeet, miten työttömän pitää tässä tilanteessa toimia. Tuo ilmoitusvelvollisuus ei olisi työnantajalla niin raskaana kuin se tällä hetkellä on, mutta jo pieni kortti, joka kertoisi, minne pitää mennä ja mitä tehdä, auttaisi ehkä montaa varsinkin maahanmuuttajaa, joka joutuu irtisanotuksi.

Tämä valiokunnan mietintö oli yksimielinen.

15.24 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Tuossa valiokunnan puheenjohtaja ansiokkaasti kertoikin lyhykäisesti ja napakasti, mistä tässä on oikeastaan kyse.

Otin tämän puheenvuoron siksi, kun meillä Sipilän hallitusohjelmassa on kirjaus turhan sääntelyn purkamisesta, ja tämäkin muutos, joka on hyvinkin pienehkö — asia on käynyt, niin kuin puheenjohtaja esitti, turhaksi — jäisi ehkä vähälle huomiolle, ellemmme katsoisi kokonaisuutta. Useita norminpurkuja onkin tehty, jos ajatellaan kauppojen aukioloaikoja, kampaamojen pyhäpäivän lupamenettelystä luopumista, arvonlisäveron maksuperusteisuuden siirtymistä ja esimerkiksi tätä vanhempainkorvausta, 2 500 euroa, joka maksetaan äidin työnantajalle äitiyteen liittyvistä kuluista. Nämä ovat pieniä asioita, ehkä yksittäin tuntuvat siltä, mutta kokonaisuutena ne ovat sitä määrätietoista työtä, jota me hallituspuolueen edustajina pyrimme jatkuvasti tekemään hallitusohjelman mukaisesti. Ja kuten edustaja, puheenjohtaja Filatov kertoikin, niin me olimme tässä yksimielisiä, tässä ei nyt mitään suurempaa ihmeellisyyttä valiokuntakäsittelyssä tullut, mutta tosiaan pohdittiin, olisiko siinä sitten joku tämmöinen tulostettava lomake, jonka voisi antaa. Ei missään tapauksessa ole tarkoitus, että työnantaja joutuu syvällisesti perehtymään ja neuvomaan työntekijää, ei ehkä itsekään tunne näitä säädöksiä niin hyvin.

Kuulimme työ- ja tasa-arvovaliokunnassa muun muassa Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimistoa, ja heidänkin näkemyksensä mukaan tämä on erittäin järkevää poistaa pieniltä työnantajilta. TE-toimisto näki, että tällöin työnantajan hallinnollinen taakka kevenee, jos velvollisuus ilmoittaa työntekijöiden irtisanomisista työvoimatoimistoon poistetaan. Tiedotettavien asioiden selvittämiseen kuluu TE-toimiston mukaan työnantajalla aikaa, ja on kohtuutonta edellyttää työnantajan tutustuvan kaikkiin julkisiin työvoimapalveluihin sy-

Pöytäkirja PTK 14/2017 vp

vällisesti. Se vaatii kuitenkin asiantuntemusta, ja tärkeintä on se, että tällä ohjeella ohjattaisiin ihminen niin sanotusti oikealle luukulle, jotta hän tulee sinne rekisteröidyksi.

Edelleen Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimisto toteaa, että seurantatietoja pienten, alle 20 työntekijää työllistävien yritysten irtisanottujen lukumäärästä ei ole, mutta on oletettavaa, että kyse on kohtalaisen pienistä määristä. Oletettavaa on myös se, että vastuullinen työnantaja irtisanomistilanteessa neuvoo työntekijää ilmoittautumaan TE-toimistoon ja että irtisanottu tietysti löytää tietoa internetin kautta.

Työnantajan toimittamat tiedot irtisanotuista eivät ole edistäneet irtisanottujen työllistämistä, todetaan Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimistosta. Työnvälitykseen ja irtisanottujen työllistämisen edistämiseen tarvitaan huomattavasti yksityiskohtaisemmat tiedot kuin tuolla ilmoituslomakkeella on voitu edes saada. Yksityiskohtaisemmat tiedot irtisanotuista saadaan henkilön ilmoittautuessa työnhakijaksi, ja mikäli sikäli oikein ymmärsin, niin pelkästään työnantajan ilmoituksella työvoimatoimisto ei ole voinut tähänkään asti lähteä palveluita tarjoamaan, vaan se edellyttää nimenomaan työnhakijan omaa ilmoittautumista ja aktiivisuutta, eli se on siinäkin mielessä turhaa.

Nyt on taas yksi pieni, turha pykälä poistettu, ja kokonaisuudessa tämä on ihan merkittävä.

15.28 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Haluan tässä yhteydessä muistuttaa siitä, mikä oli aikanaan muutosturvan idea. Sen idea oli se, että kun ihmiset joutuvat irtisanotuksi, niin he jo tuona irtisanomisaikana pääsisivät kiinni työllisyysuunnitelman tekemiseen ja työvoimatoimiston palveluihin ja niihin aktiivitoimiin, jotka edistäisivät heidän työllistymistensä. Mutta koska tuossa työttömyysturvan leikkauspaketissa purettiin tämä mekanismi, niin ei ole enää järkevää pitää yllä niitä menettelyjä, jotka liittyivät tuohon prosessiin, ja sen takia tämän lain purkaminen on ihan järkevää.

Mutta kyllä meidän pitäisi löytää yksinkertaisempia menetelmiä niihin tilanteisiin, joissa vaikkapa tulee yhä edelleen ryhmälomautuksia. Jos me tiedämme, että joku firma lomauttaa kuukaudeksi vaikkapa suhdannesyistä tai jossakin muutostilanteeseen liittyvässä tilanteessa työntekijänsä, niin on oikeastaan aika järjetöntä, että kaikille ihmisille tehdään suunnitelmat ja kaikkien ihmisten kohdalla noudatetaan samaa velvollisuutta, vaan silloin olisi järkevää, että työttömyysturva tulisi kohtuullisen automaattisesti, jos kyse on lyhyistä lomautuksista. Sen sijaan jos on kyse pitemmistä lomautuksista, niin on järkevää, että työllisyysuunnitelmat ja palvelut lähtevät liikkeelle, koska silloin on järkevää, että etsitään mahdollisesti jo lomautusaikana sellaista työpaikkaa, joka tarjoaisi töitä eikä pitkää lomautusta, jolloin vain odotellaan sitä, että josko se loppuisi.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 257/2016 vp sisältyvien 1.—7. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ihmisen elimien, kudoksien ja solujen lääketieteellisestä käytöstä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 185/2016 vp

Valiokunnan mietintö StVM 1/2017 vp

Pöytäkirja PTK 14/2017 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 185/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

9. Lakialoite laiksi Suomen perustuslain 49 §:n ja eduskunnan päätökseksi eduskunnan työjärjestyksen 54 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 3/2017 vp Jari Myllykoski vas ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

Keskustelu

15.30 **Jari Myllykoski vas** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Lakialoite laiksi Suomen perustuslain 49 §:n ja eduskunnan päätökseksi eduskunnan työjärjestyksen 54 §:n muuttamisesta.

Lakialoitteen pääasiallinen sisältö on se, että kansalaislakialoite tulee aina käsitellä arvokkaasti ja sille pitää antaa se mahdollisuus, joka edistää kansalaisten sitoutumista politiikkaan, ja näin ollen olen sitä mieltä, että vaikka eduskunta vaihtuu, niin kansa ei vaihdu. On tärkeää, että kansalaislakialoiteilla ollaan haluttu edistää sitä, että kansalaiset voivat nostaa esiin poliittisia avauksia puolue- ja muut rajat ylittävällä tavalla. Tämä vahvistaa kansalaisten yhteenkuuluvuuden tunnetta ja poliittista aktiivisuutta, millä on yhteiskunnalle suuri positiivinen merkitys. Internetin ja sosiaalisen median ansiosta kansalaisaloitteeseen on mahdollista saada suuri määrä allekirjoituksia, vaikka takana ei olisikaan suurta järjestökoneistoa työntekijöineen ja tiedotuskanavineen. Kansalaislakialoitteiden arvokas käsittely sekä vahvistaa kansalaisten suoria vaikutusmahdollisuuksia että korostaa eduskunnan roolia lakia säätävänä elimenä. Tähän mennessä eduskunta on käsitellyt 13 lakialoitetta, joista on yksi hyväksytty eli tasa-arvoinen avioliittolaki.

Yhtään kansalaislakialoitetta ei tähän mennessä ole rauennut siksi, että vaalikausi olisi ehtinyt loppua ennen sen käsittelyä. Tämä toki on tarkoittanut sitä, että kansalaislakialoitteita valmistelevat tahot ovat ymmärtäneet, että aloitteiden eduskuntaan jättäminen tapahtuu vaalikausien alussa, mikä sinällään tuo tietysti eduskuntaan omaa käsittelypainettaan. Siltä osin katson, että lakialoite siitä, että kansalaisaloite ei raukea eduskuntavaalikauden aikana, on perusteltu. Jos kansalaisaloite olisi jätetty vaikkapa viime viikolla ja olisimme ennenaikaisissa vaaleissa, tämä tarkoittaa sitä, tämä aloite raukeaisi. Ja mielestäni sellainen mahdollisuus pitää poissulkea, sillä kansa on puhunut enkä usko, että aloitteen allekirjoittajat peruisivat päätöstään uuden eduskunnan myötä, vaikkapa poliittisten valtasuhteiden muutoksessa, vetäisivät sen pois, vaan he ovat lähteneet siihen omasta tahdostaan ja näkevät väkevänä oman näkemyksensä, että lakia pitää jollakin tavoin muuttaa. Siksi, arvoisa puhemies, onkin perusteltua käydä tätä keskustelua juuri nyt, kun kansalaislakialoi-

Pöytäkirja PTK 14/2017 vp

teista keskustelu käy niin sanotusti kuumana sekä kansanedustajien että myös kansalaisten keskuudessa.

Yhdistän tähän nyt, arvoisa puhemies, hieman toistakin näkemystä, siihen liittyen, kuinka kansalaislakia olisi hyvä eduskunnassa käsitellä. Mielestäni puhemiehen olisi — virkamiehistönsä avulla — hyvä arvioida, kun kansalaislakialoite jätetään eduskuntaan, ratkaista jo siinä vaiheessa, onko kansalaislakialoite mahdollisesti Suomen kansainvälisten ihmisoikeussopimusten vastainen, ja tällöin tätä lakialoitetta ei lähetettäisi edes valiokunnan käsittelyyn. Mutta mikäli puhemiehistö on tämän ratkaisun tehnyt, että tällaisia sitoumuksen vastaisia piirteitä ei tässä lakialoitteessa olisi, niin se menisi valiokunnalle niin kuin sitten täällä päätetään. Valiokunta kuitenkin käyttäisi harkintaansa jo siinä vaiheessa, puntaroiden, onko tässä perustuslaillisia ongelmia, ja ennen kuin aloitetta aloitetaan käsittelemään, valiokunta kysyisi asiaa perustuslakivaliokunnalta — jos tällaisia piirteitä on, että siinä voisi olla perustuslaillisia ongelmia — ja tämän perustuslakivaliokunnan lausunnon jälkeen valiokunta sitten päättää, lähdetäänkö tätä käymään läpi tuon viime eduskunnan käytännön mukaan, joka on hyvä, eli tällaisilla julkisilla kuulemisilla. Eli jos ei ole perustuslaillisia esteitä, niin tehtäisiin päätös, että lakia lähdetään valmistelemaan, ja sitoudutaisiin tavallaan siihen, että mietintö tuodaan joko hylkäävänä tai kannatettavana.

Arvoisa puhemies! Näillä sanoilla — tälle "runsaalle" kansanedustajajoukolla — olen käyttänyt puheenvuoron.

15.36 Antti Kurvinen kesk: Herra puhemies! Edustaja Myllykoski on tehnyt aivan ansiokkaan lakialoitteen, ja myös ansiokkaita ovat ne muut allekirjoitukset, mitkä siinä ovat. Tämä on ihan harkitsemisen arvoinen ehdotus, että nämä kansalaisaloitteet eivät raukeaisi, kun vaalikausi päättyy, vaan voitaisiin sitten seuraavilla valtiopäivillä vaaleista huolimatta, kun tosiaan, niin kuin on todettu, kansa ei vaihdu, jatkaa aloitteen käsittelyä.

Itse kuitenkin näen, että tämä tuore kansalaisaloitejärjestelmä, mikä tällä vuosikymmenellä on tuotu täydentämään — "täydentämään" on minusta tärkeä huomio — meidän edustuksellista demokratiaamme, vaatisi laajempaa uudistamista ja korjaamista. Siellä on ilmennyt nyt monia epäkohtia tässä ihan viimeisen parin vuoden aikana tällä vaalikaudella, esimerkiksi tämä ilmiö, että tehdään vasta-aloitteita aiemmin tehdyistä, aiemmin hyväksytyistä kansalaisaloitteista. Lisäksi on ilmennyt selkeitä puutteita näiden kansalaisaloitteiden laadussa.

Otanpa esimerkiksi tämän ulkomaalaisen rikoksentekijän karkottamisaloitteen. Siinä se aloite oli niin huonolaatuinen, että jos se olisi hyväksytty, se olisi johtanut eri lopputulokseen kuin mitä aloitteella tarkoitettiin. Ei ole varmaan kovin järkevää, että sellaista täällä eduskunnassa pitkällisesti käsitellään.

Lisäksi toivoisin, että harkittaisiin allekirjoitusten määrää. Tällä hetkellä se on 50 000 allekirjoitusta. Jos me ajattelemme, että 100 kansanedustajan allekirjoittama aloite saa mittavan käsittelyn tässä talossa, niin jos yksi kansanedustaja on saanut noin 5 000 ääntä, niin kuin monessa vaalipiirissä on, niin silloinhan 100 kansanedustajan allekirjoittamalla aloitteella on 500 000 ihmistä takana ja 50 000 allekirjoittajan taustalla olisi sitten vain 10 kansanedustajaa. Ehkä pitäisi miettiä myös sitä, voisiko se keräysaika olla vähän lyhyempi.

Arvoisa puhemies! Toivonkin, että pikaisesti puolueet ja eduskuntaryhmät [Puhemies koputtaa] ryhtyvät parlamentaariselta pohjalta pohtimaan, miten tätä kansalaisaloitejärjestelmää uudistetaan kokonaisuudessaan.

Pöytäkirja PTK 14/2017 vp

15.38 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa puhemies! Itsekin haluan kiittää edustaja Myllykoskea hyvästä aloitteesta ja nostaa nämä tässä äsken kuullut edustaja Kurvisen puheenvuorossa olleet asiat kansalaisaloitteen mielekkyydestä: ovatko nämä vasta-aloitteet ja tämä allekirjoittaneiden määrä järkeviä. Itse ajattelen niin, että nyt näyttää siltä, että se muutama vuosi sitten tehty kansalaisaloitemahdollisuus ei oikein toimi niin kuin oli tarkoitettu, ja siksi katsoisinkin, että tässä allekirjoittaneiden määrässä tai siinä, miten niitä nimiä kirjoitellaan tänä päivänä, olisi vähän tarkentamista. Tuo sähköinen allekirjoitus ynnä muut ovat kovin helppoja vastatoimenpiteitä, ja siksi toivonkin, että täällä talossa ei aleta pelkästään kansalaisaloitteiden pohjalta tekemään lainsäädäntötyötä. Mutta itse asiassa tuo edustaja Myllykosken aloite sinällensä on hyvä kyllä pohjaesityksenä.

15.39 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia edellä käytetyistä puheenvuoroista. Minun mielestäni on tähdellistä nyt, vaikka se ei juuri tähän suoranaisesti liitykään, että tällä kaudella kansanedustajat ovat pikavippien korkokaton osalta keränneet yli 130 allekirjoittajaa ja välillisesti he edustavat yli 800 000 Suomen kansalaista. Onkin tavallaan tämän oman työn arvolle hieman ristiriitainen tunnelma siitä, että kun on yli 800 000 allekirjoittajaa välillisesti, niin aloite on valiokunnassa ja joko valiokunta sitten toteaa siitä jotakin tai on toteamatta yhtään mitään. Nämä ovat murheellisia näytelmiä, että yli 100 allekirjoittajan aloitteisiin valiokunta ei totea mitään. Se on minun mielestäni eduskunnan arvovallan ja kansanedustajien aktiivisuuden osalta ristiriitainen tilanne siihen nähden, että siihen on sitoutunut niin moni. Valiokuntien pitäisi kyllä myös omaa toimintaansa ryydittää niin, että kolmen kuukauden kuluessa valiokunta ilmoittaisi kansanedustajalle, mitä toimenpiteitä tälle lakialoitteelle tehdään: että joko se ei etene tai sitten, että se on lähetetty ministeriöön. Se olisi vähintä, mitä voitaisiin tehdä kansanedustajille, jotka ovat 100 allekirjoittajaa saaneet, se, että tällainen käsittely valiokunnassa tulisi, ettei se vain ole siellä jossakin ja sitten todetaan aikojen takaa, että kiitos ja näkemiin, mitään ei tapahtunut, ja kansanedustajan oma aktiivisuus jää tavallaan toteamatta.

Mutta, arvoisa puhemies, toivon, että tämä voisi olla yksi signaali oikeusministeriöön, että kansalaislakia ruvettaisiin katsomaan uudelleen ja näitä keskustelussa esille tuotuja asioita voitaisiin käsitellä.

15.41 Antti Kurvinen kesk: Herra puhemies! Minusta tämä on erittäin arvokasta keskustelua, vaikka meitä ei täällä aivan valtaisa joukko parlamentaarikkoja paikalla olekaan. Tässä ollaan ihan ydinasioitten äärellä. Kyllähän kuitenkin meidän perustuslakimme lähtee edelleen liikkeelle siitä, että ensisijainen ylimmän vallan ja lainsäädäntövallan käyttäjä on tämä sali, eduskunta, johonka valitaan 200 edustajaa eri vaalipiireistä, ja me olemme se joukko, joka edustaa kansan kulloistakin tahtoa. Nyt ehkä muutaman vuoden aikana on syntynyt vähän sellainen kulttuurikin liittyen tähän someaikaan ja netti-ilmiöihin, että tuntuu, että monesta kansalaisesta kansalaisaloitteet ovat sellainen pääasiallinen tapa muuttaa lainsäädäntöä ja viedä asioita eteenpäin. Eihän sen niin pitäisi olla.

Kansalaisaloitejärjestelmä on ihan hyvä täydentävänä, mutta ei ole minusta terve kehitys, jos kaikista asioista ryhdytään laatimaan kansalaisaloitteita. Kyllä minusta ennen kaikkea pitää edelleenkin vaikuttaa puolueiden kautta, ja siinä kaikilla puolueilla, niin eduskuntapuolueilla kuin eduskunnan ulkopuolisilla puolueilla, on selkeästi peiliin katsomisen paikka, minkä takia näitä aloitteita, joita nyt on kansalaisaloitteenakin tuotu tänne taloon, ei ole viety eteenpäin puolueissa, vaikka puoluekokousaloitteina.

Pöytäkirja PTK 14/2017 vp

Pidän, arvoisa puhemies, omalta kannaltani henkilökohtaisesti vähän outona sitä, jos kansanedustajat tai Euroopan parlamentin jäsenet hyvin voimakkaasti osallistuvat kansalaisaloitekeräyksiin. Se ei tietenkään ole kiellettyä, eikä sitä minusta tarvitse erikseen lakisääteisesti kieltää, mutta tämän meidän järjestelmämme jänteveyden ja, voisiko sanoa, koherenssin kannalta ei ole kovin järkevää, että me, joilla on mahdollisuus toimia parlamentarisesti, menemme sinne vapaan kansalaistoiminnan vyöhykkeelle.

Loppuun haluan todeta, että olen edustaja Myllykosken kanssa samaa mieltä siitä, että kyllä tätä edustajien aloitteitten käsittelyä valiokunnissa pitää terhakoida, ja kyllä pitää lisätä [Puhemies koputtaa] edustajien mahdollisuutta vaikuttaa niin talousarvioon [Puhemies koputtaa] kuin lainsäädäntöön.

15.43 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! En halua pitkittää keskustelua, mutta viestinä sinne puhemiehistölle ja ehkä pääsihteerillekin täältä salista käsin: Uskoisin, että kun lakialoite joskus tuntuu — ja itsekkin on siihen ehkä syyllistynyt — niin hirvittävän hyvältä ajatukselta, niin valiokuntien rooli kansanedustajien tekemien lakialoitteiden käsittelyssä niin, että niistä tehdään päätöksiä, voisi ehkä, jos ilkeästi sanotaan, tehtailua hie-man hillitä, jos kansanedustaja tietoisesti altistaa itsensä sille, että tämä lakialoite käsitellään valiokunnassa ja siihen kommentoidaan jotakin. Varmasti tässä olisi yksi semmoinen kanava, että tämä kansanedustajien lakialoitteitten tekeminen saisi ehkä omaa arvokkuuttaan lisää, kun kansanedustaja tietää, että tästä tehdään päätös, joka sitten julkaistaan eduskunnassa. Tällöin olisi ehkä vastuullisempaa ajattelua, minkälaisia lakiehdotuksia tehdään, ettei sitä tehdä vain julkisuuden tavoittelun vuoksi, vaan että siellä on todellinen tah-to muuttaa suomalaista lainsäädäntöä joko niin, että omat taustaryhmät ovat lähestyneet, tai niin, että omat äänestäjät haluavat, että näin toimitaan, jolloin tähän saataisiin ehkä semmoista ryhdikkyyttä lisää.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin perustuslakivaliokuntaan.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rahankeräyslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 264/2016 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2017 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 1.3.2017 pidettävään täysistuntoon.

11. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 1.3.2017 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 15.45.

Pöytäkirja PTK 14/2017 vp

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola